

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő 's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-bivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's poutosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Megtiszteltetés; a tiszavölgyi társulat ülései 's a nyilványosság Kovács Lajos tól; felvilágosító szöveg Gáty urnak a pest-szegedi csatorna ügyében kelt viztani szövegére Horváth Józstól; Arad és Fejér megyék közgyűlései; erdélyi ügyek; dohányügy; balaton-gőzhajózási társaság; budapesti napló.)

Amerika. (A tanácsház békés hangulata az Oregon-kérdés tárgyában.)

Portugália. (Lissaboni tervek Izabella spanyol királynőnek Coburg Leopold herceggel összeházasítása iránt; a portugál kisebb gyárasok nyilatkozványa.)

Spanyolország. (Narvaez Madrid elhagyására utasítatik; Isturiz miniszteriumának alakulása; Narvaez buktnának valódi oka; lázongások; elegy.)

Anglia. (Az irlandi bill; lengyel ügy a felsőházban; iszonyú népinség Irlandban; az éhezőknek e' miatti lenyegetőzése; nyilatkozatok az Indiabeli brit győzelemről; vasuti ügy.)

Francoziaország. (Joinville hg hajóparancsnokká nevezetik; Abdelkader elvonulása; elegy.)

Elegyhirek.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ö cs. 's ap. kir. felsége, legkegyelmesh uralkodónk fejlődési legmagasb kegyeletének, mellyel tudományunk 's művészetünk iránt viseltetni méltóztatik, újabb fényes bizonyosságul Kallós Lajosnak „magyarhoni polgárjogokról“ értekező munkájából legmélyebb hódolata 's tisztelete jelölő ö felségének átnyújtott példányt legkegy. elfogadni, 's fejlődési legmagasb tetszésére méltátni kegyeskedett.

Ugyazint a fonséges cs. k. örökös főhercegek tudományi 's művészeti előhaladásunk iránti ószinte részvétöket ujalag tanusítandók, a' nevezettől legmélyebb tisztelettel ö fonségeknek átnyújtott példányokat legmagasb tetszésük nyilványítása mellett kegy. elfogadni méltóztatnak.

A tiszavölgyi társulat ülései 's a nyilványosság.

(Felvilágosításul Snek a' Hetilapban 26. szám.)

Megemlített a' Hetilap 26. számában S. által, hogy a' tiszavölgyi társulat *jogosan cselekszik, ha nem tart nyilványos üléseket. Ezen jogával élhet is nem is. De ha él vele, ha nem nyújt az idöszaki sajtónak tárgyisméretit alkalmat, legfölebb egy rövid jegyzökönyvbö mutatja meg a' végeredményt mint bevezetett ténnyt, nem lehet az idöszaki sajtónak szemére vetni, ha az ügy belsejébe nem avatkozók.*

A' tiszavölgyi szabályozás, mind azon fontos czélok kapcsolatával, miket a' pesti gyűlés együtt befoglalt, ollyszerü vállalat, mellynek nemcsak az érdekeltek, de az egész haza szellemi csatlakozását birnia kell, ha sikerre valószínűséggel számítani akarunk. Ez ügyben nemzet és kormányának, nagy és kisbirtokosnak, minden néposztálynak, jobb és baloldalnak kezét szükség fogni a' czél eléréseért. E'körül minden érdeket és színezetet egyesíteni kell. Ez volt a' tiszavölgyi társulat egyetemi meggyöződése, mit jegyzökönyvében is kifejezett. Ha már a' tiszavölgyi társulat e' szükségét érezé, igen hibás lépést tett volna nézetem szerint, ha az idöszaki sajtó irányában ollyforma állást vett vala fel, minö Snek fenidézett szavaiban foglaltatik. 'S én ugy hiszem, sem nekem, sem soknak e' társulatban, kik tagjai valának, megboosátható nem volt volna, ha a' nyilványosság 's idöszaki sajtó irányában ollyszerü intézkedéseket, hallgatagon elfogadunk, mellyek politikai „hiszek egy“ ünkek első ágozatát gyökerében sértenék.

Nem akarom a' tiszavölgyi társulatot eljárásában menteni. Erre szüksége nincs. De szabadjon nyilvan kimondanom, hogy ha a' tiszavölgyi társulat csakugyan szigoruan kiltaná az idöszaki sajtót gyűléseiböl, ha a' nyilványosság örszemeit kerülné, én és velem bizonyosan igen sokan csak kényszerített tagjai tudánk lenni 's érdemesnek nem tartanám a' társulatot, hogy jobb érzésü ember hozzá csatlakozzék.

Ámde a' tiszavölgyi társulatnak ez eszébe sem jutott; ezt nemis tette. Söt mennyire kereste a' nyilványosságot, tanusította, midön jegyzökönyvét minden politikai lap 's a' Hetilap mellett az egész országban szétküldeté, söt más utakon is terjeszté. Azonban jegyzökönyvében foglaltatik valami, mi talán balul magyarázva, tévedésbe hozhata némelyeket 's ezt jó lesz a' dolog egyszerű történetével kimagyarázni.

A' meghívás Pestre, hogy január 19kén a' tiszavölgy szabályozására nézve tegyünk határozó lépést, meglepett mindnyájunkat. Ha elgondoltuk sajtószéri körülményinket, 's nem ámitottuk magunkat, meg kelle vallanunk, hogy az idö, melly e' nagyszerü ügy megindítására választaték, legkevésbbé látszott alkalmasnak. Milliök megszerzése kerülende szóba, mit csak kormányunk utján lehet biztos kiltásunk nyerhetni; más részt minden erő egybehangzó közremunkálása ígérhetett a' sikerre némi valószínűséget; és

érezük, mikép állásunk a' kormány irányában tán soha feszültebb, a' pártok kedélye soha elkeserültebb, szóval állapotunk gerjedtebb alig ha volt valaha. Mi bámultuk a' méréséget ez ügy megindításában 's én különösen kevesebb reménnyel, sötétebb kedéllyel nem indultam czéлом felé soha. Aggódtam nagyon, hogy legkisebb politikai érintéseknel, mellyek a' különben technikai vállalat kapcsolatában minden nyomon felmerülnek, a' tiszai gyűlésben is felgerjesztik a' politikai tusákat, 's éreztem, mennyire kedves alkalom lenne ez ellenünk egy példával többet idézni föl annak kimutatására, miszerint mi politikai tusáinkat minde-nívé beviszszük 's ebben fulasztunk el minden még tiszta anyagi törekvést is nemzetünk kifejlesztésére.

Illy aggodalmak közt alig tekintek szét a' téren, hol működni megbízatva valék, elsöben is egy kényes politikai kérdéssel találkozom, melly már élénken vitatva meghasonlással fenyegete bennünket. Ez a' nyilványosság kérdése volt. Mert ha a' nyilványosságot szigorun kiltó határozat állittatik fel, bizonyos hogy a' gyűlekezet tagjainak egy része elveiben sértve 's elnyomva érzendi magát, 's a' tiszai birtokosok nagy része itthon megbotránkozok méltán's kész lesz az idegenkedés olly vállalatól, melly első lépésével anyai érdekebe ütökzik. Másfelöl, ha ki az akkori pesti állapotokra figyelmeztet 's azon készületekröl hallott, mik a' megyei köztanácskozás rendét 's méltóságát fenyegeték, irtözött nem ok nélkül, hogy egy megoszott 's egymás ellen fölgerjedt hallgatóság a' tiszai gyűlésben teszi első próbatéteit. Söt a' gyáralapító társaság ülése példa gyanánt emlittetik föl, hol nagy öszvegekkel érdekeltek helyeikböl kiszorítottak.

Én megvallom, mind ezeken — a' nyilványosság kinövésin — cseppet sem aggódtam, mert évek óta ismerem édes hazánkaiat 's mindig tanuja voltam, hogy a' magyar, komoly, személyes öszzezsapásoktól, izgató felszólalásoktól ment tanácskozásokba nem igen tolakodik, ki nem hiszi, nézze meg megyei gyűléseinket az egész hazában. Ezért hogy a' tiszaszabályozási tanácskozások alkalmatlanul népesek legyenek, ettöl egyáltalában nem félttem.

De az aggodalom megvolt másokban, még ollyokban is, kiket nyilványosság barátainak ismerünk. Hogy e' kölcsönös aggodásoknak véget vessünk, nem vala semmi czél-szerűbb, mint kikerülni a' szélsőségeket 's kielégíteni a' feleket, mire Szaboles felvidéki képviselője azon indítványával nyujtott alkalmat, hogy rendezzük nyilványosság tekintetében üléseinket 's mondjuk ki: miszerint a' társulat tagjai elnök ö mlgának bemutatandják vagy bejelentendik a' részvenni kívánókat, ö mlga pedig erre felhatalmazást adand. E' módosítvány kíséretében egyenesen az idöszaki sajtó említették fel.

Egyetlen szózat sem emelkedett a' szabolesi módosítvány ellen, az egyhangulag elfogadtaték 's jegyzökönyvbe igtattaték.

Az tehát, hogy az idöszaki sajtótól megtagadtassék tárgyisméretre alkalom, vagy képviselőji kirekesztessenek a' gyűlésekböl, eszébe senkinek sem jutott. Panaszra tehát csak az lenne jogosítva, kitöl a' társulat tagjai a' bejelentést, elnök ö mlga a' megjelenehetést megtagadta volna, de illyes ember nincs a' világon.

A' tiszavölgyi társulat tehát minden esetre nyilványos üléseket ohajtott, csak hogy a' bemenetelnék némi formákat adott, melly mellett tárgyisméretit alkalom senkitöl sem tagadtatik meg, 's a' visszaélések lehetlennék.

Midön így a' megjelenésre annyi formáság állittatott fel, hogy az ki gyűléseinkbe jöni akar, valamelyik képviselőnek azt mondja: barátom, jelentsd meg elnökötöknek, hogy gyűléseitekben jelen akarok lenni "az idöszaki sajtó panaszát nem tehet, hogy a' tárgyisméretit alkalom elvonatik.

Nincs itt helyén a' nyilványosság formáiröl szólni, de ha a' nyilványosságot nem egy város lakosinak szabad járulhatóságában, de épen abban keressük, hogy a' nyilványosság eszközei — az idöszaki sajtó kezelöji — biztosítva legyenek, hogy helyök 's mód leend bejutni, 's a' tanácskozásokat hallani, mi által a' nyilványosság egész országra biztosítva van: ugy merem állitni, hogy a' nyilványosság inkább biztosítva volt a' tiszai, mint az akkori pesti gyűlésben; oda minden esetre bejuthat vala az idöszaki sajtó minden embere, de ki közülök a' pesti gyűlésbe pár órával előbb nem fészkelte magát be, az ugyan a' teremhez közel sem jutott, mi más megyék gyűléseiben is gyakran megszokott történni.

Kovács Lajos.

Felvilágosító szöveg Gáty urnak a' pest-szegedi csatorna ügyében kelt viztani szövegére.

'S ha érteni fogjátok egymást, nem táboroztok.

A' dunatiszai csatornának, mint nem rég egy valaki megjegyzé, már eddig is irodalma van. 'S mind a' mellett, hogy az ez érdemben kelt pro et contra tartalmu értekezések nagy halmazra szaporodtak, a' tisztelt olvasó közönség kellöleg magát tájékozni még most is alig tudhatja. De kérdem: hogyan is tudhatná? midön még első rangu mérnökeink között is, ugy látszik, találkoznak ollyanok, kik magok sem hatottak tökéletesen a' tárgy lényege mélyibe, pedig ott rejtözik az igazság magva „In der Tiefe wohnt die Wahrheit“ mondja egy nagy író. Azonban ezen épen ne csudálkozzék a' tisztelt olvasó, mert illyes tárgy nálunk még ritka újdonság, 's bár annak helyes fogalmazása később egyszerűnek mutatkozzék is, mint t. Gáty ur helyesen jegyzé meg: még is „évek szükségesek ahoz, gondolkozzás éstanulás.“

Ha értekező mérnökeink Beszédes ur terve szellemét kellöképen fogják fel 's ha szükséges adatok mellett annak érdekeseb részleteiröl a' tervezö fogalma szerint lennének kitanulva 's egyszersmind a' csatorna vonalának megállapított földeszet helyszini körülményeiröl bő isméréssel birnának: aligha keletkeznék annyi észrevételező értekezés ez ügyben, mert azok tetemes része e' y m á s t n e m é r t é s b ö l származván, bizonyosan elmaradandott 's épen ez oknál fogva tökéltém el magamat, hogy a' Híradóban megjelent „Igazolás és utbaigazítás“ stb.“ czimü értekezésben*) a' szükséges adatok közlése után, kevésbé mélyebben bocsátokozom a' tárgy velejébe. De mind a' mellett maradhattak egyes részletek, mellyek tán nem kellöleg le-ven magyarázva, kételkedésben tarthatják még a' szakbéli olvasót is. Ezen ismét nincs mit csudálkoznunk, mert a' kérdéses tárgy magában nagyszerü, 's előadásra terjedelmes anyaggal bir, kötetet lehetne róla írni, 's ennél fogva hírlapokban alig képes az ember azt körülményesen kedve szerint kifejtetni, 's nem tudván több szakbéli olvasónak a' vízépitészetben jártassága fokozatához mért a' szerint tájékozott gondolkozása különbözö ír á n y á t a l i g tudhatja, melly oldalról emelje jobban ki előadása által a' tárgy igazságát, a' nélkül, hogy egyiknek itt, másiknak amott az eszmecsere után is némi kételkedési ujalag fölne merüljenek. Azonban, istennek hála, ezen kételkedések, ugy látszik, már csak egyes részletek körül forognak, 's ezek is az eszmék surlódása által lassankint mind inkább oszlanak, holott eleinte az egész tervezet fogalmát bizonyos emberek csupa „chimaerának“ törekedtek demonstrálni; mindinkább általános lesz a' meggyöződés, hogy a' csatorna B. ur elve szerint gazdaságosan és nagy haszonnal létesithető; 's végre mindinkább méltatlanokul tűnnek föl Vásárhelyi urnak jellemzetes gúnynyal fűszerezett, az egész terv eszméje ellen indított heves táborozásai. Czél-szerű volt tehát ezen tárgyat a' nyilványosság terén megforgatni; mert csak az ösvényen derithetni napfényre a' dolgok mélyében rejlö igazságot, és pedig lassankint a' kölcsönös felvilágosítás által. 'S e' tekintetben köszönet a' Jelenkor és Híradó érdemteljes szerkesztöinek, hogy lapjaikat e' hosszúsas vita közben a' szönyegen forgó tárgy előtt be nem zárták, söt annak országos nagyszerü érdekessége miatt egész készséggel nyitva tartották.

Mondám, hogy a' sok vita „egymást nem értésből“ származott, 's hogy jelenleg a' csatorna tervezete iránti kételkedések annak csak egyes részletei körül forognak 's nem az egész ellen léteznek. Állításom valóságát tagadhatlanul bebizonyítja t. Gáty urnak a' Jelenkor 18 és 19dik számaiban megjelent 's gyakorlati szempontból ítélve, lényegére nézve igen talpra esett viztani szöveg, mellyben a' Beszédes tervének egy része ellenére vonatkozó 's mintegy 3 pontba foglalható tárgyismérettel kifejtett észrevételek, mik végett tisztelt mérnök ur Beszédes tervét elfogadandónak ugyan, de módosítandónak ajánlja, egyedül a z e g y m á s t n e m é r t é s b ö l s z á r m a z t a k. Mire nézve jóllehet a' viztani szöveggel majd egy időben a' Híradóban megjelent értekezésemnek a' kérdéses tárgyat tökéletesen kimeritö másod része, ugy hiszem, Gáty urnak fölmerült ellenző észrevételeit tökéletesen megfejtve, eloszlatja 's ö t magát bizonyosan igényei részéről is megnyugtandja: mindazáltal nem látom fölöllegnek, némi felvilágosítással, egyedül a' viz-

*) Ezen értekezésem első része a' Híradó 38—43 számaiban jelent meg, második része a' későbbi számokban ismertetett adatni.

H. J.

tani szöveget érdeklővel szolgálni G. urnak, mintán bizton elmondhassam: ime többi közt egy jeles tulajdoniról ismertes mérnök is egészben elfogadja B. ur tervét. Tehát tisztelt barátom! jól értsük meg egymást!

Kegyed szépen előadta 's ellenállhatlan logikával megmutatta, mikép a' pestszegedi csatornát övező körülményeknél fogva a' folyó (folyóvízű csatorna) minden tekintetben elsőbbséget érdemel a' hajózási (állóvízű csatorna) felett; kegyed Vásárhelyi ur nézetét, melyek a' hajózási mellett vának, semmi részben nem helyesli 's egészen félretvetendőnek mondja: ellenben B. ur folyózási némi módosításokkal elfogadandónak ajánlja; kegyed megismeri a' víz munkáló erejét 's annak a' csatorna kiképzésére vezérárkok alkalmazása mellett nagy nyereséggel használhatóságát; kegyed nem hiszi a' Tisza ágya eliszapolthatóságát, 's azt nem is félti a' csatornából kikotrando föld általi eltöltést; kegyed világosan kimutatta a' folyózási roppant erőművekre, öntözésre 'stb. az ország kimondhatlan használható alkalmazhatóságát. 'S ezt mind alaposan kitünteti: kegyed tehát sorainkban harszol, főleg ha megsugom, mikép fenidézett észrevételei, mikéül fogva Beszédes ur tervét módosítani ajánlja, félreértésből, azaz onnan származnak: hogy B. terve részletesen nincs tudva kegyed előtt, a' mit B. tervében módosítani kíván, azt egyen kívül nem nélkülözi B. terve, sőt tán kegyed igényei szerint tul-telej mértékben bírja. Im, ha ez így van, tisztelt barátom, nemcsak sorainkban harszol, de tökéletesen egy értelemben van velem B. ur terve iránt; hiszen ennek végeredményéből kifolyó czélok azonosak a' kegyed által ünneplésben bevallott czélokkal, 's így kegyed fogva mindketten apostolai lehetünk a' tudomány diadalma mellett, az országra előradó nagy hasznok végett, Beszédes terve életbe léptetésének.

Szavaim beváltására lássuk G. urnak módosítást ajánló észrevételeit. Ezek három rovatba foglalhatók:

1. sz. r. Igen szabadon 's önkényesen, és nem B. ur terve szerint felvett módon — ne mondjam egész rá tukmálva, mert még is csekély alapot kerített tisztelt barátom számtételeinek — azt kívánja elhárítani: hogy B. ur csatornájának közép sebessége 3,115 láb, és a' lefolyó víz mennyisége másodperczenkint 2240 köbláb. 'S ezen nagy sebességet összehasonlítva az álló vízzel, szépen kitünteti a' vontatásban veszteségbe menendő nagy erőmennyiséget. Minélfogva mint jó barátja (?) Beszédes urnak azt javasolja: hogy a' 3,115' romboló 's a' hajózási nagy veszteséggel járó sebesség közben több szekrényes zsilipnek építése által mérsékeltesék, és pedig akkint, hogy a' csatornában folyó víznek 1 lábnál nagyobb sebessége ne legyen, mi már a' hajózási nem akadályozza; mert kevés különbség leszen a' vontató erőben az állóvízű 's egy láb sebességgel bíró csatorna közt. Ez igen szép, a' javaslat jó, 's ha különben állana a' dolog, mindenesetre elfogadandó; de itt kérem szépen helye nincs, mert B. ur csatornájának tán kegyed várakozásán felül, még teliben egy láb sebessége sem leend, ha em csak 0,81 láb, mint alább látni fogjuk, 's így tisztába jövünk.

2. észrevétele Gáty urnak az: hogy a' Duna sokszor hónapokra is alacsony állású 's néha annak állása péceze fölött nem több 8—10 lábnál*) 's midőn a' víz színe a' budai pécznél 8 lábát mutat, akkor a' csatornában nem leend több 6 láb mennyiségű víznél (?) Ennélfogva oly módosítást ajánl G. ur, hogy a' csatorna torkába gőzszivattyúk alkalmazandók, melyek a' Dunából kifolyható víz hiányát pótolni fognák. Beszédes csatornája fenekének állását e' szerint nem is tudja G. ur, és még is javaslatokat ajánl. Hiszen mint alább látni fogjuk, B. csatornájának, midőn péceze fölött a' Duna víz állása 8 lábát mutat, 15 láb mélységű vizet adhatni, de akkor is csak 9—10 láb mélységre leend, mely megállapított állása. Valóban, ha mind ezt figyelembe vesszük: difficile est satyram non scribere. Azért mondom, az istenért, valahára értsük meg egymást jól.

3. javaslat. A' bugaczi emelkedett hát kikerülésére a' csatornát Böleske felé, alacsony földzeten, úgy Kálcsa felé Szegednek ajánlja vitetni G. ur. Illy szörnyű képtelen és csak rá gondolván is borzadalmat okozó lehetőséget nem javasolna tisztelt barátom, ha a' Duna és Tisza között létező földzeti helyszími körülményeit ismerné; de ha lehetséges volna is e' javaslat, nincs ok a' megállapított vonalról, mint látni fogjuk — Böleske felé mást javasolni. Több évi vizsgálat és gondolkodásnak eredménye a' mostani vonal.

Nézzük a' javaslatokat részletesen:

Az első javaslatra azt felelem: B. ur csatornája fenekére a' pesti toroktól minden 100 ölré 4'' vonat = 0,0277' eséssel vezetettik Csölyosig**) 18 mérföldre = 72 ezer ölré,

*) Nem néha, hanem az esztendő nagy részeiben kisebb, hanem 10 láb már közép víz állásnak vehető 's így még segítem előgördített nehézségét súlyosbba tenni, 's így G. ur malmára dolgozom, ha t. i. az innen vont észrevétel helyesége mellett dolgozhatnám. H. J.

**) Gáty ur Félégyházát említi, hiszen most nem a' pest-szegrádi, hanem a' pest-szegedi csatornáról van szó, mert

hol a' tervezett 80 forgókövi malom építettik. Leszen egész esése Csölyosig 20' láb. Felvéve most a' csatorna víz állására 9 láb mélységet mint megállapítottat, alsó szélességére 8 ölet; vízszinti szélességére 12 ölet (másfél lábál többet mint 5/4 des oldalrészüvel vétetnék). Ezen adatok nyomán leszen a' víznek középsebessége minden másodperczben: $90,56 \sqrt{\frac{540}{78} \times \frac{0,0277}{600}} = 1,62$ láb, 's így a' víz mennyiség, mely másodperczenkint Dunából a' Tiszába folya $540 \times 1,62 = 874$ köbláb.

Ámde a' haraszi mérséklő-rekesz a' pesti toroktól 2 mérföldre . . . 1' 6'' emeli a' vizet Baracsánál a' fenekéből 6 mérföldre egy fenékgúzó (Grundschleusen) 5' emeli a' vizet Nagyorgoványnál a' baracsi zugótól 4 1/2 mérföldre, hasonló fenékgúzó által 3' 10'' emeltetik a' viz Csölyosnál az orgovániai zugótól 5 1/2 mérföldre, szinte fenékgúzó által 4' 8'' emeltetik a' viz

Összesen 15' lábra. Tehát a' 18 mérföldre adott 20 láb esésből, 15 lábbal fogyasztva, marad a' felvett szakaszra 5' láb esés, 's így minden 100 ölré 1'' vonat = 0,007 láb esés fog jutni. Ezek nyomán megtartva a' fenéki mértéket, leszen hajózáskor a' csatorna középsebessége $9056 \sqrt{\frac{540}{78} \times \frac{0,007}{600}} = 0,81$ láb, 's a' lefolyó víz mennyiség minden „másodperczben“ $0,81 \times 540 = 437$ köbláb. Hogyan vagunk barátom, ha viszont nekem is szabad kérdezni; pedig jól értsük meg egymást a' 0,81 láb sebesség is az 540' keretszelvény után van számítva; minthogy azonban a' viz a' zugók által föltorlasztva tartatik 's ennélfogva sokkal nagyobb szélesség és mélységben, azaz szóval nagyobb keretszelvényben foly mint 540' láb, kisebb leszen a' középsebesség is 0,81 lábál, illetőleg leend 0,75 láb körül. A' 437 köbláb víz másodperczenkint a' 80 forgókörű Csölyosnál*) tökéletesen elegendő, mert az ottani nagy esésre minden kőre 5 köbláb vizet számítva 400 köbláb vízzel roppant gépi sikert mutathatni elő. Azonban, hogy másként is jól értsük meg egymást, B. ur csatornája olyképen lesz alkotva, hogy ha öntözésre, vagy még több erőmire szándékoltnak fordítani, mi egyedül a' vállalkozó társaságtól függ, 12 láb magas víz állást is adhatni hatalmunkban álland. Csatorna tisztítás idejében pedig a' fenékgúzókat tökéletesen felvontva, az egész esést vissza lehet adni 's akkor 15 láb víz állást adván a' csatornának, a' Dunából az orgovániai 1,88' láb sebességgel 1889 e' köbláb viz minden másodperczben, mi a' csatorna vékony iszaptölti tisztítása czéljának teljesen megfelel. —

Most menjünk még tovább is a' vontató erőre. Könnyebb összehasonlítás végett megtartom a' G. ur által felhozott példát. Hat ezer mázsával terhelte hajtót, mond Gáty ur, állóvízű csatornán 6 ló 4 láb sebességgel könnyen elvonhat; tehát a' mi csatornánkon tulajdon számítása módján szükséges ugyanazon hajtó-vontatásra $42 : (4 + 0,75)^2 = 6 : 8 1/2$ azaz 8 1/2 ló. Ámde vegyük fel most még azon körülményt, miszerint közönségesen tudja van, hogy keskenyebb, azaz kisebb keretszelvényű csatornában egyenlő körülmények mellett tetemesen nagyobb vontató-erőre van szükség, mint nagyobbakban; a' mi csatornánk pedig nagyobb keretszelvényű fog birni, mint az állóvízű csatorna, mert amant, mihelyt egyszer a' víznek nagyobb erejéről rendelkezhetni, majd egyenlő költség mellett nagyobb keretszelvényre lehet kiképezetni. Például vegyük fel Vásárhelyi ur által ajánlott állóvízű csatornát, annak 40 láb levélen alsó szélessége, vízszinti szélessége 64 láb, pedig 1 1/2 oldalrészüvel számítva, vízmélysége 8 láb; így leszen keretszelvénye 416' láb; a' mi csatornánk keretszelvényét, fenéki oknál fogva, biztosan 560' lábának vehetjük. Ezek nyomán bizonyos hajtó-vontatásra, melynek például 130' a' vízbe merült keretszelvénye 4 láb sebességgel Bossu és Condorcet által tett vizsgálati tapasztalatok után V. ur csatornáján összes erő kívántatnék $4 \times 15,5 \left(\frac{1}{3} + \frac{130^2}{(416-130)^2} \right) 130 \times 4^2 = 1029$ Hb; a' mi csatornánkon pedig $4 \times 15,5 \left(\frac{1}{3} + \frac{130^2}{(560-130)^2} \right) 130 \times 4^2$

ezt kívánja előbb a' vállalkozó t. társaság létesíteni, ennek vonala pedig Félégyházától oldalt még jó távol esik. Hasonlóan a' Híradóban általam közölt előadás mélységét hibásan vette Gáty ur a' szintezés eredményének. Ezekről gondolom a' Híradóban kiadott újabb értekezésem felvilágosítják. H. J.

*) Csölyoson kívül, ha a' t. társaság úgy kívánna, lehetne még N. Orgoványnál és Baracsánál és a' vízemelés által szerzett esést igen czélszerűen erőművekre használni. Különböznék még Dorozsmánál és Szegednél tervezett két nagy malom.

= 809 Hb. Tehát egyenlő körülmények mellett egyedül a' nagyobb keretszelvény miatt a' mi csatornánkon 220 Hb, azaz több mint egy öttöddel, ugyanazon hajtó-vontatásra kevésbé erőre leend szükség 's így a' fenéki példában, midőn V. ur csatornáján 6 ezer mázsá-vontatásra 6 ló kívántatnék: Beszédes ur folyóvízű csatornáján ugyanazon teher-vontatásra 7 1/4 lóerő kívántatik, 's ez is mindjárt a' szekrényeken alul, különben a' csatorna több részeiben egészen 7 ló sem fog kívántatni. No de mondjuk, hogy szükséges 7 ló. Tehát csekély a' különbség, mely csekélységet sokszorosan kipótolja a' csatornára építhető nagy erőművek országos használata, mint kegyed is szépen előnkbe adá 's ezenkívül az öntözésre szinte nagy haszonnal alkalmazható víz, azon fontos körülmény tekintetbe vételével, miszerint, midőn az állóvízű csatornát nagy költséggel kell tisztítani, a' folyóvízűnek ritkább tisztítása ugyszólván semmibe sem kerül, mert az víz által eszközöltetik. De uraim! még azt se kell felejtünk, hogy egyedül csatornánk által tétetik lehetségessé közel 300 ezer hold turján- és vízlepi térek czélszerű kiszáraitása, és még azt se, hogy hazánk kellő közepében élővízzel diszesítjük 's termékenyítjük a' mostan zaharai sivatagnak tekinthető legalább is 60—70' mérföld területű vidéket. Hogy pedig a' vontatásra nézve is egy fokozaton álljon csatornánk az állóvízűvel, még azon körülmény megemlítését sem mellőzhetem, miszerint ha B. ur csatornája fenéki keretszelvényét elérte, könnyű módon lehetséges az csekély költséggel egy felől is egy öllel, más felől is annyival, ha épen akarnók, azon vízmennyiséggel, melyről már rendelkezhetik a' mérnök, szélesíteni, 's ekkor épen annyi erő kellene bizonyos hajtó-vontatásra, mint V. ur állóvízű csatornáján. Azonban ezt tenni épen nem látom a' vontatási csekély különbség miatt szükségesnek.

Mindezt ha kellőképp fel tudja fogni Gáty barátom, minem kételkedem, látni fogja: hogy B. ur csatornáján kevesebb erő fog kelleni, mint mennyit maga Gáty ur javasol, 's azért javaslatát hagyja boldogabb időkre; továbbá látni fogja: hogy a' folyóvízű mindenkor több előnnyel bír mint a' hajózási, 's nem áll az, mire engem figyelmeztetni kíván, t. i. ha egyedül hajózási cél van kitűzve, ez esetben a' hajózási elsőbbséget érdemel a' folyóvízű felett. Tisztelt barátom! gondolja meg csak jól, hogy egy hajózási csatorna mellett tán soha nem fordulhat elő azon eset, minélfogva nagy erőművek építése, ha lehetséges, czélba ne vétetnék; hiszen a' víz erő kiváltkék jó közlekedés mellett, minőt egy hajózási nagy csatorna nyújt, roppant töké, melyet nemcsak örlő-malmokra, de bármire nagy haszonnal fordíthatni, 's melyet főképp illy korlátozott és rendezett állapotban meg nem nyerni, ha lehetséges, a' legnagyobb kábaság volna. Ha mi nagyban üzendő gabona-kereskedésről kívánunk gondolkodni, pedig mire mutat a' fiúmei vasút lelkes felkarolása! akkor egyszerű és jó örlő-malmokról, minők legalább is 250 kőre a' pestszegedi csatornán létesíthetők, szükség gondolkodnunk, hogy ne maggal, illetőleg korpával, hanem tisztelt üzhessük kétszeres nyereség mellett kereskedésünket. 'S ha meggondoljuk, hogy csatornánk mentében, 's azon alul Szeged nagy vidékén jó örlő-malmok belső szükségünkre is hiányzanak; lehetetlen a' pest-szegedi csatornát, már csak ezen tekintetnél fogva is, teendőnk első sorába nem tűzni 's lehetetlen annak ügyét hön nem pártolni.

Ezekből láthatja G. ur, hogy a' folyóvízű mindenkor elsőbbséget érdemel a' hajózási felett, már csak azért is, mert amant műértőleg úgy rendezhetjük el, hogy még a' vontató erőre nézve is a' kettő közt létező csekély különbség tökéletesen kiegyenlíthető 's ezáltal egyszerűen roppant víz-erő birtokába juthatunk. 'S csakugyan bizton ezek után hiszem kegyed egy értelemben lesz velem. 'S midőn kegyed víztani szövegében nem igazolta Vásárhelyi ur amaz ismeretes állítását, igazolni kell, ha következetes akar lenni, az én hitvallásomat, miszerint hiszem és vallom: hogy azon mérnök — ki elég bátor azt állítani: hogy a' folyóvízű csatorna nem divatos, 's ki olyast javasol, tudományos tekintetben hátrább kullog, — mondom azon mérnök sem elől sem hátul, tehát sehol sem kullog a' vízépítészetben. Ezt kegyednek nolle velle igazolni kell, ha csak kegyed is, mint a' folyóvízű ajánlója 's javaslója, V. ur sentenciáját magára nem kívánja illesztetni.

Igy már tisztába jöttünk volna az első nehézség iránt, menjünk a' másodikra, miszerint azt állítja fel G. barátom — honnan? ő tudja — hogy B. ur csatornájában, midőn a' budai vízpéc 8 lábát mutat, csak 6 láb vízmélység leend; azért a' vízhiány pótlására gőzerőket ajánl a' torokba alkalmazni. Megüthető a' patvar, ha csak 6 láb lenne; hiszen B. csatornájának feneké 9 lábbal van alább helyezve a' legkisebb dunai víznél; következésképp ha ez beállana is, mi több évtized alatt egyszer szokott történni, akkor is 9 láb mély víz leszen a' csatornában, mi épen elegendő; midőn pedig péceze fölött a' víz állás 8 láb, akkor, ha akarnók, 15 láb mélységet adhatnánk a' csatorna vízének. No ugyan nehezen akarjuk megérteni egymást, de ha isten úgy akarja, lassan-

kint üszetörődünk, 's majd csak megértjük egymást. Kegyed gőzerőműveket javasol a' vízhiány-pótlásra, gondolja meg kegyed, egy folyózában a' vízhiány-pótlásra! Horrendum dictu! 's pedig a' jelen esetben. Hisz igen gyakran egész nyáron át péceze fölött nem több a' vizállás 3—4 láb-nál, mit csinálnánk mi akkor kegyed nézetei szerint csatornákkal, és mit erőműveinkkel, ha gépeinket is jártatni akarnók. Oh Számuel segíts! Ne aggódjék tisztelt barátom, illy nagy bakot nem szokott az lóni, ki egy folyózádt tervezni bátor. (Folyt. köv.)

Aradmegyei közgyűlés. Az új rendszer tettelegessége óta felzúdult indulatok árjai lassankint leapadoznak előbbi medrekbe. „levius fit patientia, quiquid corrigere est nefas“ mondá a' római világ lángesze, és mi megértettük a' jelige tételét. Mi megtanultuk, miszerint a' szilárd jellem tántoríthatatlan buzgalma előtt meghajlik az önzés hatalma 's hogy a' rémképek csak addig emelik ijesztő árnyakat, míg az előfélelem zsbasztó karjai nehezuilnek kebleinkre. Öszintén ki kell nyilatkoztatnunk, hogy elnökünk napontként mindinkább teljesíti széköfoglaltakor mondott alkotmányos beszéde gyönyörű ígérteit 's hogy bizodalunk kétszeresen növekszik iránta, valahányszor részrehajlatlan igazságszeretetének olly tényleges bizonyosságát adandja, mint mostani gyűlésünk folyamán keresztül. Legyen üdvözölve elnök ó mtga pályáján! Csak ne szaggassa le ragaszkodásunk fájáról ismét mostoha kéz bizalmunk bimbaját 's ne kereszteljük hazafiai vonalmunknak néha talán keserű szavakban kiömlő fájdalomt személyeskedési epévé, bizonyval Arad példányképül szolgáland továbbra is sok megyének a' nyugalom és higidtság vezérletében tartatni szokott gyűlésekre nézve. Gyűlésünk első napján főispáni helyettes ó mtga és első alispánunk végzésünk szabályzata szerint megyénk állapotáról rendszeres jelentést adának, meglepő volt a' némely helyeken történt nagyobb számu halálozás, melyet a' korábban kifejtett tavasznak tulajdonítá ó mtga 's elhárítatása iránt sikeresen tett orvosi intézkedések kedvező eredménye örömréztet kelté keblünket. Szinte örömmel érték a' RR. miszerint az igazság-szolgáltatás körül tisztviselőink dicséretes erélyt tüntetnek elő 's hogy a' 18 év óta vesztéglő nemesedési perek jobbadán birói intézkedés lehető stadiumára hozattak. Azonban mély fájdalommal vettük azon tisztí jelentést, hogy a' borosjenői nemesek ellen adóköz behajtása végett kiküldött katonai hatalomkar sikerrel teljesíté szomorú kötelességét. Még a' fegyveresen megjelent katonaság megérkeztekor sem hájtá meg fejét a' felbőszített értelmellen nemesség vak dühe 's csak tetleges meglamadtatás kényszeríté őket törvényes kötelességük teljesítésére. Szomorú dolog! hogy megyénkben, hol a' polgárisodás olly szép fokot ért, találkoztak folytonos izgatók, kik tisztújításon táplált hivatalkörságukban önérdékük hálványasak közben értelmellen polg.társainkra nem irtóztak e' gyászos kénytelenség-szülte csapást idézni. Főügyészünk szerette volna a' katonaság által okozott költségeket más nyakába tolni; ohajtása mindazáltal sikerellenül hangzott el. Pedig jobb lett volna indítványát oda irányozni, miszerint a' költségeket azok fizessék, kik eddig hiu állatásal hízoglének a' szereneséleneknek. És nem volna nehéz kinyomoztatni az ármányosakat! — Egy királyi leirat mélt. elnökünket gróf Zichy Ferencz helyett vizszabályozási kir. biztossá nevezte ki, mi élénk örömmel fogadtatt 's egy uttal derék elődének üdvözlő iratot határozánk. Indítvány tételét szinte a' maros-szabályozási biztosságról Károly György grófról is, kit kineveztetése óta a' Maros folyammál láthatni még nem volt szerenesésk; de ez indítvány jobb jövő reményében elmellőztetett. Nőgrádnak Horvát Isván gyűjteménye megvétele iránti felszólítása pártoltatott. Egy nem adózó pusztai táblabirónk — ki a' husár-főmelelésnél nagyon szabadelvűsködik — váltig harezolt ellene, de szavai nem adhattak ellenkező irányt az értelemnek. — Zala levele az evang. ifjak magyar nyelvkepező egyesületeik elültatása végett szinte pártoltatott. Egy rettenhetlen conservatív azt állítá bölcseége magasztaltságában, hogy Zala ezen levélét azért nem pártolja, mint ha a' magyar nyelvkepező társulatok is háboríttatlanul létezhetnének! Ennek ugyan commentár alig kell, de annyit még sem tudunk elhallgatni, hogy barátunk — ki különben jeles törvénytudó — megfedekezett a' magyar nyelv diplomatikai léteiről: — Pestmegye körlevele nádor ó fensége 50 éves hivatalkodása emlékére adandó nemzeti ünnepély előkészületei teljesítése végett pártoltatott, mind a' mellett hogy nádor ó fens. szerénysége a' küldöttség felkültetését mellőztetni kívánta. — Pozsony küldöttsége el nem fogadtatásából eredt sérelme szinte pártoltatást nyert 's mi is sérelemként jegyeztük fel. Hont és Varasd egyhangu levelei felolvasatlanul löketének a' „tudomásul vétel“ sírgödörébe. Egyébiránt a' magánylag olvasott levél törvényhatóságához nem illő modora tisztán meggyőződtete bennünket a' honti események nyomorult helyzetéről. Utolsó napon megyeházunk egészben leendő felüppitetését határozotuk el. Sokáig küzdünk ez építkezés ellen.

Elmondottuk a' közlegő hörtönrendszer behozatalakori sürgetösb építést, elmondottuk a' testületi építkezés tömérdek ágait; 's hogy a' talán bejövendő általános adózást be kellene várnunk; elmondottuk a' nép terheltetését a' mostani rosszabb években; mind a' mellett az építés elhatározatott, de csak úgy, hogy a' nemesség építse szabad ajánlás útján. Ezek gyűlésünköl közérdekiekként merültek föl, a' többiek magányos beléteünkre vonatkozók lévén, velök a' túrelmes olvasót nem untatandjuk. Aradon april 10kén.

Fejérmegyei közgyűlés. Legközelebb april 14kén kezdett közgyűlésünk eredvényire nézve nem nagy volt a' feszültség, mert noha tudva volt, hogy B. K. gr. az ellenzék vezérletére eljövend; mivel mindazáltal az ellenzék eltökélett akarátja volt nyers erőt elvi kérdésekben nem használni, 's a' fontolva haladóknak, maradók, conservativekról vagy mikép is híják most őket? szinte tudva volt, hogy a' megvesztegetésről, mint itt legalább többségük talpkövérről, lemondani nem fognak; mindenki a' fenforgó kérdések minő szellemben leendő eldöntetésükről jó eleve tisztában volt, kivált midőn a' terembe lépve látta: minő szép számmal vannak az egyik oldalon olly derék atyafiak, kiknek vesztesség nélkül a' teremből távozni nem szabad, habár a' lusznak vagy éheznek is, de hagyján! van ezek felett diadalmaszkodó inger! még pedig esillámló. — Folyó hó 14kén nyitlatván meg rövid elnöki beszéddel a' tanácskozás gr. B. K. Pest vármegyének a' horvátok, és bécsi küldöttsége dolgában irt levélét kérte fölvetetni, vagy inkább halottaiól feltámasztatni, mert tudni kell, hogy azon levél már megérkezte előtt nálunk solenniter eltemetett. Elővételet tehát ezen szegény Lázár 's a' siralom völgyébe ismét bevezettetett, de csak azért, hogy kevés idő múlva érez által eszközöltetett halállal ez árnyék-világból ismét kiparancsoltassék. Mit a' horvát kérdésre nézve ész és törvény előadhat, azt gr. B. K. mind megtette, a' tisztí főügyész szinte előterjesztette, hogy jelen volt az országgyűlésen — nem mint követ — midőn a' szerémi követ kijelentette, hogy ók Zágrábtól távolságuk miatt a' zágrábi nemesek által nullificálatnak, 's így tagadhatlan, hogy azon tartományi gyűlésen minden egyes nemes részt vehetett, valamint most megyénkben lakozó, de horvát származásu K. K. kinyilatkozattatta, hogy ezek előtt szinte befolyt a' tartományi gyűlés tanácskozásiba, most azonban azt már nem tehetné, ha viszszamenne, de híjában! azt, ki azon eltökélett szándokkal lép vagy lépettetik a' terembe, hogy kapacitálatni nem fog, az ellen nincs okoskodás, szónoklat, melly hatást eszközölni képes legyen. Az ellenzék mind a' mellett tüzesen folytatta vitalközlését, melly alkalommal nem híjányoztak kifakadások olly férfiak ellen, kiket a' tudvalevő két lap par excellence köztiszfalelt férfiaknak szokott nevezni, így többek között a' honti levél R. J. által a' Gyűlésben készültnek és a' cortések által elfogadottnak mondatott, mire zugás lón, midőn pedig Hont v. megye rajzolatába bocsátkozva, azt monda: Hontnak mostani kormányzója L. S. 's ez már magában elég! — a' tisztí főügyész ur a' szótól mérsékletre kimélve szólította fel, ekkor azonban két m. S. a' főügyészt támadta meg azon okból: miért nem kért márd eddig is R. J. ellen actiót, ekkor főügyész ur R. J. től elfordulva említett egyházi férfiak jó módjával megmondotta, hogy kötelessége körét tőle tanulni csakugyan nem fogja, ezután pedig ismét R. J.hez fordult 's csilapította, mi sikerült is; ez ugyan nem épületes, de minden esetre mulatságos, — hanem már minálunk ez a' szokás!!! 's mondhatni, hogy nincs az országban uralkodó többség, mellynek diadalpohara olly sok örömmel vegyítették, mint a' fejérvári. Szeretnék ugyan ezt megváltoztatni, vagy inkább megszüntetni, de nem tudják eddig módját. Más részről a' vitalközlés lankadt volt, látni lehet, hogy többségében bizakodva okok felhordását szükségtelen időpazarlásnak tekintette, 's így minden szónok képeről olvasható volt: minek szóljak sokat, többségem úgy is van, — hogy ez kényelmes helyzet, tagadni csakugyan senki sem fogja, — így szavazásra kerülvén a' dolog, 98 ellen 112 szóval többség lón, hogy Fejér vármegye rendei a' horvát ügyekben sérelmet nem látnak, — gondoljuk ki a' 112 szóból a' cortéseket 's könnyű eltalálni: mi Fejér vármegye intelligentiájának véleménye, ez volt az első napi gyűlésnek, melly 5 óraig tartott, eredvénye. Folyt. következik. □

Erdélyi ügyek. Mennyire áll az erdélyi köznép a' miveletlen nyerseség posványában 's így mennyire szükség ott a' kisdodavás 's népnevelés szent eszméjét minél feszítettébb iparkodással gyümölcsözhető helyzetbe tenni? Kiviláglik az Erd. H. ban közölt következő eseményből. Mult év april elején a' matisfalvi ref. egyházbeliek elaggott papok mellett utánulással (successio) segédködő lelkész Sándor Károly ellen, ki az elaggottnak kissébb fia volt, fel levén ingerülve, a' papszék az öregnek másik fiát Sándor Gergelyt tette át csere útján az apa mellé, a' rég szegődségben foglalt fizetést apa és fiú közt megosztván. Azonban a' matisfalvi egyház tagjai mult őszszel tartott gyűlésökben a' papi fizetés csökkentéséről végeztek: hogy ezentul a' félbéres

gazdák 's gazdaszszonyok csak a' nyomorékok bérét, azaz 18 krt fizessék, és az Udvarhelyszékben divatozó szokást, mellynél fogva a' közhasznok: minők a' közös erdőbeli fa, makkoltatás 'stb. felosztásakor a' papi udvart két székely nemes teleknek tekintik, elrontván, határozoták: hogy a' két papnak együtt csak egy telek utáni illetőséget adjanak 's a' makkoltatásban is csak egy telek utáni sertést szarvedjenek meg. Fára nézve a' segédlelkész az illető alkirálybíróhoz folyamodott; ez megparancsolta: hogy a' papnak két telek utáni részt adjanak a' matisfalviak; de e' parancsát később azon okból, mivel az elaggott pap valamikor egyik telek utáni részéről lemondott, 's a' segédpap nem valóságos lelkész a' matisfalvi egyháznak, viszszavonta. De ezen okok helytelenségéről az esperes által királybíró or felvilágosítatván, előbbi parancsát megújítá; melly parancsot 's esperesi felvilágosítást midőn a' segédlelkész a' faluval közlendő e' végett az egyházt, megye-és falubirót magához kéreté, ezen utóbbi pipáját egész a' lelkész orráig taszítván azt a' földre teríté 's hogy e' durva megtamadását szomorúbb eredvénynyel nem teltéte, csak a' körülállók ellenzésének tulajdoníthatni. A' failletőségre nézve a' segédlelkész folyamodott a' fő királybíróhoz 's ettől kedvező ítéletet nyert megveretésére nézve pedig hiteles bizonyítványokkal állván elő az illető királybíró kérte az appr. I. r. 5 cz. 5 ezikke nyomán: „exclusis omnibus iuridicis remediis“ a' verekedőn 200 ezist forintot venni fel. De mind az al- mind a' fő-királybíró a' végrehajtást megtagadá, mivel ugymond az alperes nem idéztetett meg az alszékhez. A' lelkész 's a' papi előjárók e' kérdésben a' fő kormányzékhez folyamodtak 's így a' dolog függőben áll; de a' tudatlan nép azt hiszi, hogy a' pap vesztett 's vele kénye szerint csufondároskodhatik akárki. E' közben a' esőkentett de halóságilag ismét régi ábra állított papi tartozások behajtása kezdetett meg, miért is az egyházbeliek a' lelkészt eltétetni kérték, e' kérelmök megtagadtatt. April 4kén esti 10—11 óra közt, midőn a' segédlelkész vasárnapra készülve még fen volt — ablakai alatt az uteza felőli deszkakerítést megdöngetik, de erre a' pap nem mozdul ki helyéből; rövid szünet után hoszszú rúddal egyik ablakát dölik be, 's midőn így sem megy senki az ablakhoz, a' másik is hasonló bánásmódban rézesítették, ezen dőfés után annyi időre, mennyi alatt a' papot az ablakhoz futottnak hitték, azon belöttek 's a' postagolyók, nagyszemű békasók 's vagdalt léczszegek az ablakfába 's a' szobának ezzel egy irányu részeibe hatottak. E' lövés ugy volt czélozva, hogy ha a' pap az ablakhoz lép, fejt találja; a' papnak e' közben hallott jajgatása azonban ót a' másik ablaknál gyanítván, a' lövés ezen át is megtétetett, de szerenesesen, mert a' megjedtt lelkész a' földre simult, neje pedig kisdede bolcsőjét ótalmazá. A' zajra többen elősiettek, kik a' két gyilkost a' faluból kisetni látták, miért is a' megtamadott lelkész felszólítá a' falu előjáróit a' gonoszok üldözésére 's arra, hogy a' faluban fürkészszék ki: kicsoda nincs házánál 's kinek meleg a' puskája? De senki sem mozdult! —

Albániából három keresztény vándor érkezett Károlyfejérvárra, az emberi könyörülettől esdve segélyt rab-ságban sanyló nejeik 's gyermekeik kiválthatása végett. A' kath. püspök keresztényi kötelességét bökezüen tanusítá irántok, 's örömmel távoznak nagypénteken Déva felé; de im! az országokon át bántatlanul vándorolt nyomorukat a' portusra vezető uton rablók támadák meg. Ez esemény délután két és három óra között történt, alkotványos országban védtelen idegenek! mond a' közlő. Ők kirabolattak, 's ha segély nem érkezik, meg is gyilkolják őket. — Hat órakor vértől ázottan vivék őket a' város kórházába és a' város sebésze hivatva lón a' halállal küzdők segélyére. Azonban tulýtt követelés lenne kivánni a' városi sebésztől, hogy korán jelenjék meg ott, hol működésére, csak a' két gyilkost az emberi kötelesség betöltésének kellemes jutalma várakozik; (szépen vagyunk!) 's ha az emberséges Bing Miksa „izraelita“ orvos jelen nincs, úgy valóban csak a' nyújtópádon találandá a' phlegmaticus városi sebész a' nyomorultak ketjét. A' szerenesélenek életéhez semmi remény; a' bünös-társak néhányja el van az igaz fogva, de a' főbünös az őszkoldult 50 darab aranynyal odébb állott. És a' szerenesélenek nejei, gyermekei mind számlálják a' rabtság vérző bilincsei alatt a' perczeket, mikor jövend a' kolduló férj és az apa leszámolni a' váltságpénzt? és ók várakozni fognak soká, míg kinaik alatt őszszeroskadnak 's átrepülnek ama honba, hol egyenlő mértékkel mérnek! Mert e' földön nem fizettetik érettök váltságpénz, melly magyar földön nyújtott, 's ugyanott is raboltattott el a' kolduló életével együtt. Mennyi szomorú, mennyi vérlázasztó eset történt, még sincs semmi megnyugtató lépés, vagy alapos reményt nyújtó terv politialis rendszerünk javítására.

Az első székely ezrednek azon zászlóalja, melly mult mart. 20kán Alfaluból bizonyosnak vélt kimozdításhelyéről haza volt bocsátva, f. hó 3kán ujra parancsot kapott az indulásra szükséges készület és őszszegülés iránt. E' szerint

e' zászlóalj ápril 8án Szeredában öszszegyülekezve várát az elindulás iránti további parancsot.

Válasz Landshut István orvos-trnak a' pesti Hirlap 659ik számabeli illy című cikkére: „Egy szó a' megyei sebészi állomások betöltéséről.“*)

L. orvos tr. legelőször is tek. Arad megyének azon igen igen bölcs határozatán botránykozott meg, hogy a' nevezett ns megye ezentul a' megyében levő sebészi állomásokat csupán seborvosokkal, mint szak embereivel kívánja betölteni, az orvosdoctorokat pedig azért mellőzendi, mert nekik részint derogál a' kisebb sebészi műtéteket végezni— de nem derogál a' 200 pft honorariumot húzni?—milyen az érvágás, köpölyözés, foghuzás, csőre adás 'sat. Ns. Arad megyének e' tárgyban igen jó tapintata 's belátása volt, és pedig először, mert felfogta a' mostani sebészek tudományos állásukat és képezettségüket; másodsor azon humanitási elvnl fogva is „leben und leben lassen.“ A' seborvos el nem ragadja orvos elől a' megyei's más physicatusokat, legyen az orvosdoctor is méltányos 's ne foszsa meg a' sebést jogszerű hivatalától, 's ez által kenyerétől. Ez tehát lelkiösméretben járó dolog levén, hogyan kívánhatja L. doct. hogy egy kis doctor ezimért, melly keveset nyom a' latban, a' seborvos jogszerű hivatalából kirekesztessék? It t. Arad megye mind a' seborvosi tudomány, mind a' rend és humanitas érdekében legszebb diadalt vívott ki magának 's remélhetni, hogy ns Arad megyének e' szép példáját a' többi ns megye is követni fogja.

Edes L. doctor ur! ismerek én több megyét, hol majd valamennyi járást orvosdoctor tart elfoglalva. Nézzem csak szét bennök, vagy tudakozódjék: mi történik a' szegény adózónép egészségi érdekében? tudom, hogy a' válasz nem lesz olly kedvező, mint ön gondolja. Az orvosdoctorok edes L. ur jobbadán nagy urak, sokat arrogálnak maguknak, a' megye főorvosa collegájok, azért rendeléseit nem ritkán csak immel ámmal veszik; midőn a' szegény adózó keresi, nincs honn, hol van tehát? a' földesurral mulatni ment a' városba, nagy whistasztalnál ül valahol. — De néha otthon is van; jó egy szegény adózó kínos fogfájással, kéri huzná ki odvas fogát, mert mákonytincturája mit sem használt 's pénztét ingyen dobta ki érte; de az orvosdoctor ha akar-ná, sem huzhatja ki, mert nem ért hozzá 's egy más receptnyújt a' betegnek, de ez sem használt; 's a' szegény jobb-ágy több napi munkáját vesztvén, városba megy a' borbélyhoz, 's az egyszerű borbélylegény megmenti bajától, melly-től őt a' megye doctora, kit fizet, sem bírta megszabadítani. — Ez edes L. orvosdoctor ur, világosabb a' napnál és számos hasonlót tudnék előhozni.*)

Mond még L. doctor ur valamit az aradmegyei halomáról is, melly a' jó orvosok választása miatt esökken-ne. L. orvosdoctor talán még falusi practicus nem volt, mert nem látszik tudni, hogy a' paraszt csak a' legegyszerűbb gyógyszereket szokta bevenni, mint: hánytató, hashajtó 'sat. piperina, digitalis 'sat. neki nem kell, azért L. doctor urnak nagy tudománya 's ezerféle gyógyszerei hogyan fogják a' halomást esökkeníteni, ha azokat a' nép együgyűsége meg-hiusítja. Még önnök nem volt módja tapasztalni, hogy a' pa-raszt praescribál az orvosnak: mit adjon neki 's ha ezt nem teszi, ott hagyja és vénbányánál keres irt fájalmára. Ezek így állván, én L. doctor urral fogadni mernék, hogy ha ns Arad megye minden járásába egy Landshut doctort helye-zne be, a' halomás ¼ percenttel sem kisebbednék; de a' me-gye házi pénztára (domesticája) költségei legalább egy pár ezer ftal nagyobbodnának. Sőt azt is merném állítani, hogy a' halomás is nagyobbodnék egy pár percenttel, mert az együgyű paraszt az igen tudákos orvosoktól fél, 's olly em-berekben legtöbbit bizik, kik közelebb állnak hozzájuk, innen van ám a' sok kuruzsoló minden faluban. — Végre huzunk meg egy rövid egyenvonalt az orvos és sebész között a' be-tegyődnál—még egyszer mondom, csak a' betegágyánál.— Olly doctor mint L. ur (ha csak, mint ezelőtti sebész, valaha Landshutban nem nyert doctori gradust, két hónap alatt) öt évig tanulja a' gyogytudományt; magister chirurgiae 4ig; civilis seborvos 3mig. A' seborvos belső betegségek gyógyítását úgy tanulja mint L. ur tanulta, a' sebéstet talán pedig jobban. Mineralogiából, a' természettanból 'sat. a' mivel többet tud L. doctor ur, a' betegséget nem fogja megismerni 's orvoslani, hanem csak terapiából, mellyet a' sebész is olly jól tanult, mint L. orvosdoctor ur. De ha már némely ns megyék csakugyan inkább alkalmazzák az orvosdoctorokat sebészi állomásokra, egyedi véleményem szerint csak ollyanoknak adnának elsőseget a' seborvos föl-ött, kik nem csupán orvosdoctorok, hanem legyenek sebész tudorok is és pedig sebésztudorok nem „nomine“ hanem „omine“ is; kik műtételekben jártasak, 's arról bizonyítvá-

*) Ezen válasz a' pesti Hirlapba ki nem adatván a' cikk-irő kérelmére vétett föl.

*) Nem sokára hihetőleg arra j. tand a' dolog, hogy a' járásbeli orvosok mint szinte más hatóságok állomásaira or-vos 's egyszersmind sebésztrok fognak alkalmaztatni. Szerk.

nyokat mutatnak elő; illy orvosok mindenkor elsőseget érdemelnek, csakhogy ezek olly ritkák mint a' fehér hollók és szegény sebészi állomás után nem igen fognak kapkod-ni.—Verjen tehát ns Arad megyének bölcs határozata mi-nél számosabb megyében erős gyököt az adózónép egész-ségének üdvére. — M-nyi.

Dohány-ügy (Debreczen ápril 19kén) nálunk az alföldön a' természeteket újabb rettegés fogá körül, mivel a' dohányár az ujonan alakított kincstári beváltó hivatalok do-hány-bevásárlása miatt lejebb nyomott a' korábbi árkelet-nél. Mi minél több concurrens vásárlót ohajtanánk, — a' mi ez előtt némileg meg is volt, midőn több nagy kereske-dőház eszközölte a' dohány-beszedést, de ezek, mióta a' kincstár vette át a' dohány-beszedést, — tölünk 's körünk-ből beszedő-hivatalaikat mind eltávolították. — Mi olvasván a' hirlapokban a' Franciaország részére szükséges dohány-mennyiségről szóló tudósítást, örülünk, hogy eggyel ismét több vevője lesz terményünknek, azonban mindedig sem-miféle Franciaország számára való direct dohányvásárlás mozgalmat nem érezünk.

Budapesti napló. (Ápril 26kán.) Hajdan élemedt férfiak ilék körül a' tanácskozási asztalokat 's foglalák el a' bölcs megfontolás székeit, a' fiatal erő pedig csatátérre szál-lott megküzdni a' haza szebb jövődjéje a' közjósors ellenei-vel. Ma meg kezd fordulni a' világ: a' férfiak kik tudományos-ságunk képviselői volnának, tespedni kezdenek, 's fiatalok vállaira hagyják nehezülni mind ama komoly eszmélkedést mind a' nyilt élet teréni fáradoalmaktereit. Ki ebben kétkednék, tekintsen végig egyleteinken 's alig lát imitt amott tisztes ösz-fürtü fejeket mellyektől tanácsot, utmutatást remélhetünk; el-lenben áradozni látjuk a' fiatalok lánghevét, melly gyujt. vi-lágít és emészt, mi egyszersmind az eredvnyt esökkeníti. A' ke-letkezendő, Athenaeum' gyűlést mindinkább szaporodó számban látogatni kezd a' fiatalság; mi arra mutat, hogy körében éledni kezd a' tudomány-szeretet, a' komoly szellemi műve-lődéshez vonalom; míg tudósaink, kiknek ökszerű közreha-tásával leginkább lehetne létesíteni e' szépeztelt intézetet, alig mutatnak némi rokonszenvet iránta, pedig ez irányban volna kivált hasznosan kifejendő a' társadalmi élet. Egyébiránt mult összejövetelkor jogkörűi vitalkozással foglalkozának az ügybarátok; midőn nem kis figyelmet ébresztett elapok terén már említett hazánkban Repiczky János értekezése az „alapköl-tészetről“; ki felolvasása előszakában főleg az arab költészet ismerteté saját természeti szépségeiben; ezt és különösen a' keleti nyelv-sajátóságok ismertetését ért. folytatandja. — A' vasut körüli munkálatok napról napra lankadnak; a' mult évi visszaélések megvizsgálására kiküldött választvány már be-adta munkálata eredményét, mi a' jövő közgyűlés elibe fog terjesztetni, mi fejlődik ki e' hazánkat olly szerföltöt érdeklő ügy körül — még rejtély előttünk; annyit már világos, hogy a' munkások több helyen oszlottak szét, 's néhány hivatalnok végkép elboacsátottak, míg a' megtartottak rendes díjak alig felénél marasztattak meg. Ebből az ügynek méltán nem igen kedvező menetét következtethetünk. — A' kerepesi ut, ország-ut 's egyetemi tér köveztetését 's díszítését maholnap végzik; egyszersmind a' hét folytán tapasztalók az urutezában minő munka-végezhetésre képes az erély, midőn az utnak állított egész csoport korakó néhány óra alatt az utca felét elvágá. A' váci utca egyik része is ujdon fog köveztetni 's általán most nagy sürgést tapasztalunk városunk kényelmesítése kör-ül. Midőn pedig a' királyutezából ama két épületrom, mit minden lap megemlített, elhárítatik, a' teendők egyike leend a' ma régi posta — arany kéz utcai szögleten (Isten tudja minek nevezük) levő házforma-düledékeket valamely posvány-ság-ba, péld. egyik országot gödreibe örökre elhelyezni; 's ha hely-be 3 emeletű palota épülend, szent lesz a' béke! — Külky Henriket a' budapesti jótékony nőegylet titkárát, e' hivatalá-bani buzgalma miatt Buda városa tiszteleti polgárai sorába iktatá, példájaul annak, hogy az emberiség érdekében fá-radozással szerzett érdem nem kerül ki a' jutalmazó hatalom figyelmét. — Ambár az idő kinyílt 's a' város ingyenélő ma-darai már szabadban találnak menedéket 's gazmukodási tért, e' napokban még is számos lopás történt, mellyek elkövetőji szerencsésen hurokra kerültek; 's ilyenkor nem tagadhatjuk meg helyesítő szótunkat a' szemfüles rendőröktől. — E-pen e' sorok iratásakor veszszük a' tudósítást, miszerint Bos-co nálunk az emberiség oltárára szándékozik letenni háláem-lékét. A' tudósítás így hangzik: A' budai szinkörben folyó ápril 27kén jótékony ezéla bérletszűnéssel rendkívüli előadás fog tartatni; melly alkalommal Bosco ur a' két testvér városi köz-önség azon pártfogásáért, miszerint minden előadást nagy számmal látogató meg. köszönetét nyilván terovandó, az egy-yp-tusi büvészet köréből nagyszerű legválasztékosabb mutatvá-nyokat adand. Szinte Michel József budai színházigazgató ur e' jótékony cél tekintetéből közkedvességű előjátékokt éne-kekkel rendezend színész-társasága által. Felvonásokban egy „Don Pasquale“ című opera hangrende szerint Tomala Ferd. ur által szerkesztett keringő az ő személyes karvezérlé-se alatt fog eljátszatni. Jegyek páholyok és zártszékekre sze-rezhetők Pesten a' redoutkavéházban; Budán Emich Gusztáv könyv- és szépműkereskedésében; váriban a' színházi pénztár-nál; előadás napján pedig a' színházi pénztárnál reggeli 8 órától kezdve estig. Többiről a' napi hirdetésny tudósítand. — Irodalmunkban egy eziműl fogva ellene irányzott munka je-lent meg. Tévedések a' nyelvkörül, az egész magyar irodalom-ban; írta Galgóczy Gábor, mit, ugyhisszük mohó kíváncsi-sággal kapkodandnak el a' nyelvbuvárak. — A' fővárosi uj-donságok örömmel hirdetik, hogy már bizonyos, miszerint a' rendes magyar gyalog katonaságnál a' irakkok meg fognak szüntetni, 's helyükbe zrínyidomány hozatik be; e' nemzetes átváltozás körül akadályok olly hóvében vagyunk, miszerint himnünk kell, hogy sok víz lefoly még a' Dunán, míg ez egész-ben valósul. Minden hirlapirő megkönyvitett már, ha mástól nem, erszényétől a' császárfürdőben; 's most hazatértükkel

fen hirdetik az ottani élveket 's találandó éteket. Kiket Isten a' szabadság élvezésére teremtett, a' porzó épülethalmazok közül utaljuk a' budai hegyiség zöld pázsitú ölébe, elég gyö-nyörrel kínálkozik az, habár a' zugliget e' tél folytán gyönyörű árnyéksorozattól fosztatott meg: ott az illatos lég, a' hűmes gyepszöngy, a' zengő madárdal; ezek közt a' mátyásfoki friss forrás itala felvidítja még a' rásztköröst is. — A' szépirodalmi írők szövetségébe Kerényi Frigyes is felesapott; 's így tizen elvonulva a' szépek lapjaitól ezentul elmevirágaikat saját szer-kezetű „Pesti füzetek“ben nyújtandják hölgyeinknek. — A' nemzeti színházhoz 60 aranyos fensőbb társalgási vigjáték pályaversenyére érkezett művek közül Obernyik Károly „Nöt-len férj“nek jutott az arany; „Férj és jegyes“ (Degréé) 's „Pasquill“ (Szigligeti) eziműeknek pedig csak az előadati díesőség. Szinpadunkon a' „Két gyám“ is „Zuelma“ megbu-kási sorsában részesült; pedig mindkettő tehetséges irótól származott, kik felsőhajthatnak: milly rögs és hálátlan a' drámairói pálya! —

Nemzeti színházunkban kedden, ápril 28dikán, Laborfalvi Róza javára, bérletszűnéssel, először adatik: „Zach nemzetség“ eredeti szomorujáték 4 felvon.: írta Vahot Imre. E' hirdetéshez annál kevésbbé szükséges ajánlgatást c atol-nunk, mivel a' jutalmaztatandó derék művészno kivált legkö-zelebb szereplésében tanusítá, mennyire képes feléleszteni a' közönség figyelmét 's mennyire megérdemli ez alkalom-mali méltányoltatását!

Ejszakamerika.

Mart. 18kaig terjedő tudósítások szerint az Oregon-kérdést illetőleg még ugyan semmi elhatározó, de sok új a' békés hangulatot mindinkább növelő történt. Mart. 4. 's 5én Heywood a' tanácsban igen nevezetes beszédeket tartott. Ön-pártja nézetit ostromolva, Heywood nem hiszi hogy Polk elnök magát az egész Oregon vidékhez akarná kötni, sőt reméli, miszerint Polk a' britt előbbi ajánlatokra alapítandó szerző-désnek nem álland ellen. Miután fölteszik, mikép Heywood az elnök tudta 's megegyeztével szolt olly határozott hangon, a' beszéd mély benyomást 's a' háborupárt soraiiban nagy felindulást okozott. Egy washingtoni levél e' részben így nyilatkozik: „Heywoodot az elnök meghitt barátjának tartja; beszéde tartalma oda megy ki, miszerint kimutatni iparko-dik, hogy Polk a' 49 fokkal megelégszik, ajtót nyit alkudo-zásokra, 's a' felmondást a' tanácsnak azon hozzáadással a-jánlja, miszerint remélhetni a' vitapontnak egy év alatt e-gyezkedés útján történendő elmellőztetését. Ezen engesztelő értelemmel tudtul adatik, mikép az uniót a' negyvenévi alkudozás ugyszólván kényszeríti a' 49d. fokot oregonvidé-ki birtoka határaul tekinteni; az elnök ugyan maga szemé-lyét illetőleg meg van győződve, hogy az egyesült statusok jogigénye egész az 54d. fokig tisztán áll; ezen magányvéle-mény azonban nem fogja őt visszatartóztatni azon ország ohajtása teljesítésétül, sem a' vitakérdésnek egyezkedés által földéritésétül. Szónok olly erős bizalommal viseltetik az elnökhez, miszerint az pillanatig sem kétkedendik föltét nél-küli felmondásra szavazni.

Portugália.

Lissabonból, mint központból erősen dolgoznak Iza-bella spanyol királynőnek Leopold koburgi herczeggei ösz-szekelesé létesítésén; az újabb portugál követ Madridban, Rendulle báró ott olly fényesen találta rendezve lakását, mikép az d. Emanuel s Vasco de Gama ideje óta még egy-szer sem történt. — Bravo a' spanyol követ Lissabonban, Narvaez második ministeriuma rendszabályit hallván, követ-állomásáról tüstint lekösönt 's az ügyek vezérletét Cueto követségi titkárnak adta át ezen nyilatkozattal: ő (Bravo) szabadalmú 's az is marad, hazája szabadságát zsarnokság és elnyomás ellen védelmezni kész. — Portugália kisebb gyárosai a' „Revolução“ hirlapban következő nyilatkoza-tot bocsátottak közre: Peel kereskedelmi reformját csak Anglia önzése javalta 's ezéja a' külföldtel angol árukkal még inkább elárasztani; e' mellett az égettbori vámesökenté-sek igen csekélyek, Portugália tehát nem köteles a' britt vá-m-reformot hasonló tervszabályokkal viszonzni, sőt in-kább honi kézművisége érdekében fekszik, védvámait még magasbra emelni.

Spanyolország.

Ápril 6kai madridi hírek szerint az új ministerium (Isturiz vezérlete alatt) még nem volt egészen megalakít-va. Isturiz, Egana 's Armero ideiglen feloszták a' tárczákat. Narvaez ápril 5kén este utasítást kapott Madrid elhagyásá-ra 's lovassági kíséret mellett el is utazott. Hir szerint Fran-cziaországba ment. (Egy ápril 9kei bayonnei levél jelenti, mikép Narvaez betegen érkezett Burgosba, ott megpihenni kénytelenült 's 10 vagy 11ére Bayonneba várták; d. Enri-que infans ápril 9kén még Bayonneban volt, hol szoros in-cognito alatt tartózkodik. Madridban a' legnyugtalanitobb hírek szármalytak; galicizai fölkelésről 's több zászlóalj „pro-nunciamento“—iról beszéltek; más részről mind koholtak-nak tartják e' híreket, hogy a' közönségbe félelem öntessék. Sok letétel 's kinevezésről vala szó; mindazáltal közelebb a-datokat szükség bevárni. A' cortes apr. 24kére hivatott ösz-sze. Az új kabinetelnök engesztelőleg és szigorú alkotvány-szerűséggel akar föllépni. A' sajtóelleni rendszabályok visz-zavonattak; Narvaez teremtvényei állomásaitól elmozdít-

tattak; Enrique infans visszahívatott. Ezenfelül Isturiz közeledni szándékozik a mérsékelt progressista párthoz s így egyesítendősök által azon férfiaknak, kik erős és rendezett igazgatást a törvény s nemzeti függetlenség alapján kívánának az országnak békét és nyugalmat biztosítani. —

A lugoi őrseg Galicziában, mely is egy Zamora ezredí s egy tartományi zászlóaljából áll, tömegestül kelt fel a kormány ellen, mielőtt még Narvaez megbuktáról tudósítottatott. A hatóságokat mind elűzte s a zendülők jelszava állítólag: a királynő öszszekelése d. Enrique infanssal. Huella tartományban a portugál határon Friguerosban a legtekintélyesb férfiakból forradalmi junta alakult, mely a Portugáliában tartózkodó spanyol menekvőkkel öszszekötésben áll. Fenyegetőző előjelek e hónap elején napjain Valenciában szinte mutatkoztak, mialatt Catalónia még folyvást szunnyadó vulkánhoz hasonlított. Főleg Sabadell és Terrasa vidékén készül a kitérés, Lasanea tábornok lón oda kiküldve. Ha Isturiz miniszteriumának új ösvénye nem lesz képes a tornyosuló viharföleglet szétszórni, a következők elláthatlanok. — A sabadelli takácsok, kiknek száma ezrekre megy, vonakodnak gyári munkájukat folytatni.

Ápril 6kai hírek szerint Madridban még legnagyobb bizonytalanság uralkodott Isturiz miniszteriuma kormányzása módora, sőt még megállhatósága felől is. Isturiz maga szabadelvű conservatív, Egana ellenben s Pezuela — újdonnevezett madridi főkapitány, absolutistáknak tartatnak. Ha a miniszteriség komolyan alkotványszerű helyzetet s nem határozott létesítést akar a r. n. a. az absolutismusként, mint ezt az előbbi kabinet tevé, akkor legelső feladata lesz a cortest öszszehívni s a narvaezféle sajtó-rendelvényt megszüntetni (más tudósítás szerint ez már meg is történt). Narvaezzel a kabinet s a mögötte álló anyakirályné végkép meghasonlott. Ápril 5kén magához hívá az új miniszterelnök Narvaezt, s mondá neki, mikép a nápolyi követség első rendüvé emeltetett s a kormány reményli, miszerint ő (Narvaez) kész azt elfogadni. Azonban az exministerelnök ez ajánlatot visszautasítá, mire tüstint királyi parancsot kapott, azonnal Nápolyba utazni, hol általa egy ismert buzgósága s loyálisára bízott feladat lenne megoldandó; e parancs gyors teljesítése hódolatlani engedelmsége bizonyosságul fogna tekinteni. Egy számára ajánlott lovassági kíséretet állítólag visszautasított. Mikép Bayonneból írják, Narvaez már oda érkezett. Itt nejevel találkozott, ki atyjánál, Tascher grófnál mulatva, utóbbi időben Narvaez által Madridba visszahívatott, talán közbejárólul szolgáló hevesége s a királyi hölgyek közt. Kitérő indulatossága legutóbbi kritikus jelenetekben annyira ment, hogy egy udvarlás alkalmakor a királynőnél haragjában széket tört; állítólag szándéka is volt Izabellának egy panaszfiratot beadni az anyakirályné ellen. Bayonneban ugyanez időben az általa nem rég számozásba küldött Enrique infans is mulat, ily eset a szüntelen fordulatok következtében Spanyolországban nem ritkaság. A herceg Galiciából azért lón eltávolítva, mert félték, hogy a számozott és Portugáliában tartózkodó espartero- és progressistapártiakkal öszszekötésben áll és zavarokat okozand. S valóban, míg Narvaezt Madridban megbuktaták, majd egy időben Lugo galliciai városban katonai zendülés támadt; a két zászlóaljából álló őrseg ugyanis nyilatkozványt bocsátott ki e jelszóval: Eljen az alkotvány Le Narvaezzel! Jose de la Concha tábornok ment sereggel Galiciába. Megérkezése s Narvaez buktnak híre csakhamar véget vetend a zavargásnak. Narvaezbukása előtt Madridot is kitérés fenyegeté.

Ápril 7. Az új kabinet már is tömérédek bajjal kénytelen küzdeni. A kedélyek feszültsége leirhatlan, főleg a galliciai események következtében. A Lugoban állomásozó sereg Tojo tábornokát szemle alkalmakor elfogta, mi közt a néptömeg harsányul kiáltozá: Eljen az 1837. alkotvány, II. Izabella királynő és Enrique infans ország tábornagya! A kormány hírt vett a zendület általános elterjedéséről Galliciai minden főpontján; Corunna, Pontevedra, Montenedo, Tnay, Ferrol, Orlban és Vigóban a sereg a lázadókkal egyesültek; Ferrolban és a vígói kikötőkben a tengerész csapatok is hozzájuk csatlakoztak. Hír szerint a badajozói őrseg is Estremadurában pronuciamentot bocsátott ki. Talán némi tulzás van e híresztgetésekben, egészen üresek azonban még sem lesznek. Mintegy ostromállapotban vagyunk — így szól a madridi levelező — az őrseg megkettőztetvék, czirkálók járnak egész éjen át, a katonák szüntelen készek indulásra s lövésre. Ha az előjelek nem csalnak, nemsokára Catalóniáról is hallunk valamit. Ezt mind Narvaez baromi (brutális) önkényének tulajdoníthatjuk.

„La Presse“ francia lap szerint a cortes ápril 24ére van öszszehívva s a sajtó-elleni rendelet visszavonva; egy törvényjavaslatot szándék előterjeszteni, mely a sajtó-kihágásokat eskütszék alá bocsátandja. A miniszterium közbocsánatot hirdetend, mely állítólag minden pártra ki fog terjeszkedni; egyedül Carlos és családja leszen kirekesztve. Don Enrique infanst is visszahívták Madridba. Sőt még Es-

parteronak minden rang s címébe leendő visszahelyzetéről is szólnak; s erről állítólag már Miraflores miniszteriuma is gondolkodik. Ezen rendszabályok, ha sikerülnek, határozott lépés lesznek a progressista rendszer valóítására. „Az Eco del Comercio“ ellenzéki lap aggodalmát fejezi ki, mintha Narvaez baromi által terjesztett híren, hogy t. i. ennek buktát az anyakirályné visszaható terveivel daczolása okozá, mégis valami igaz volna; sőt már Isturiz visszalépéséről s új kabinetalakulásról is beszéltek, melynek élén Viluma fogna állani. A tulnyomó nézet azonban oda üt ki, miszerint Isturiz kabinete az alkotványt és törvényeket tisztelni fogja. Narvaez tábornok ápril 6ka éjjelén Franciaország felé indult, miután előbb romlott egészségével hasztalan mentegőzött halasztás-nyerhetés végett. Kevéssele utazása előtt nápolyi követté nevezetett ki, ő azonban e kineveztetést visszautasítá s úgy mint magányember utazik, egyedül segéde s komornoka kíséretében. — Ápril 8kán Isturiz kabinete még nem volt megalakulva. — Az ismeretes carlosi extábornok Maroto ápril 3kán Sevilleben volt s Cadizba, innen pedig Olaszországba szándékozik utazni.

Közvetlen előzvényei a legutóbbi miniszterkrisisnek egy ápril 2kai madridi levél szerint köv: „Narvaez helyzete szerfölött bonyolult. Ez csak tegnap mondá ki kereken hoszsu értekezés után az anyakirálynénak: hogy leányát Izabella királynőt Trapani herceggel öszszeházásítani szándékozó terv, meggyőződése szerint, veszélyes az országra nézve. Krisztina természetesen elbámult e nyilatkozaton. Azon pillanatban mit sem felelt; de midőn Narvaez visszavonult, egy reá vetett tekintettel, lassan de hallhatólag szólott egy őt környezte személyhez: „Két nézetem volt felőle (Narvaez felől); meg akar gazdagodni — ez egyik; másik: leányom házasságát akarja létesíteni. Mindkettőre szavát adta: s én ünnepelesen kijelentem, hogy az egyiket nem éri el a másik nélkül.“ A mint irám, Narvaez és Egana közt villongás támadt. Az utóbbinak haragja nem csilapult s ma reggel nyilatkozatá: ha végsőre szorítják, a hegyek közé megy, minden barátját honfüggetlenség-követésre szólítandja fel s háborut kezd egész a késig az absolutismussal. — Rianzares hgné politikája, névszerint a valenciai herceggel történt első öszszezördülése óta, abban állott, hogy két vagy három tagját minden egymásra követk. kabinetnek kizárólag ön személye s egyedi érdekeihez kösse, tulnyomóságot akarván magának szerezni azon férfiu irányában, kit ő szíve mélyéből gyűlöl és fél. Így volt ez Mayans és Martinez de la Rosával; így áll jelenleg Pezuela s Eganával. E harc azonban már nem tarthat sokáig: ha végsőre kerül, Narvaeznek bukni kell. Ezen szerencsétlen férfinak egyetlen valódi barátja sines Spanyolországban; bitor és gögteli természet — szolgálékü teremtvényeit kivéve — mindenkit elidegenít tőle, s így könnyű előre látni: melyik részre hajlik a győzelem: övére ő vagy Krisztinaéra? — A börze-kérdés csupa ürrügy. Krisztina elhatározá minden időleges vételek eltörlését indítványozni. Lelkismérete borzad amatól, szokta volt ünnepelesen mondani, s felszólítá az indiai patriarchát: nyilatkoztassa vételek a börzejátékot s hogy minden részvényes pokolba fog menni. Azonban Krisztina valódi indoka egészen más volt, s Narvaez eléggé hálátlan, hogy a jámbor hercegnek léleküdvé iránti gondoskodását nem méltánylá. E férfinak tömérédek adósságai lehetnek s így keveset gondolván a tulvilággal, itt e földön akará vagyoni körülményit javítani. — Hiedelem szerint Enrique infans az országot már elhagyá. Egy anekdota kering itt felőle, mely, ha igaz, bizonyosságul szolgálhat, mikép van benne nemiszellem s erélyszakra. Azon nap, midőn parancsot kapott Madrid elhagyására, unokahuga Izabellánál tisztelegvén, Krisztina jelenlétében kegyetlen helyzetét rajzoló, főleg azért, mivel tőle megválni kénytelen, kit még is olly forró szeret. Beszédét e hangon egy időig folytatá, míg az ártatlan Izabella néhány látható jelét adá megindulásának. Az anyakirályné a fiatal herceg-előidézte hatást kellemetlenül vevén észre a beszélgetést félben iparkodott szakasztani, de d. Enrique nem hagyá magát zavarba hozatni s el volt határozva hasznát venni a pillanatnak. Végre Krisztina kereken ki mondánéki, miszerint semmi esetre sem maradhat Madridban; a parancs ki van adva s el kell utaznia. A fiatal hg, kinek tán az anyján elkövetett méltatlanság jutott eszébe, erősen tekinté Krisztinára s hangosan mondá: „Aszszonyom! midőn egy spanyol infans királynőjével szól, a hercegnők hallgatni kötelesek.“ — E szavak, mikkel d. Enrique gunylólag az anyakirályné második házasságára czéllott, egészen elnémeták ezt. Több személy volt jelen. Illyen udvar, mint a madridi, nem létezik több egész Európában. Narvaez, jóllehet még nem békült egészen ki Bresson francia követtel, még sem áll vele már olly feszült lábon mint eddigelő.

Anglia.

Osborne (irlandi) dicsérte O Connell mérsékletét, nézetét gyamolítá. A miniszteri kényszerítő bill — így véle-

kedik szónok, az irlandi büntényekkoránsem fogná megszüntetni, sőt inkább az elégtelenséget még inkább növelendné. Idézte Burke nyilatkozatát: „kényszerítő törvényt szelid s engesztelő rendszabály által szükséges megelőzni, különben az alkotvány három rendre oszlik: pattantyusság, lovasság és gyalogságra.“ Irland jelen társadalmi megrongáltságát jobbadán a kormány maga idézé elő. A Devon elnöksége alatt öszszeült ismeretes bizottság milly roppant ingerültséget okozott Irlandban s az állandó bérlésről tanak hatalmas lökést adott. Két évi fenállása után a bizottság négy vastag kötetnyi jelentést mutatott be, s annak következtében törvényhozási rendszabályt annál inkább várhatánk, mert a bizottság jelentésében maga kinyilatkozatá, miszerint az irlandi pórság szenvedése a kormány s parlament tökéletes figyelmét érdemlik. Az ezóta előterjesztett egyetlen rendszabály azonban olizetlen s neveléses volt, hogy első felolvasatáson soha tul nem mehetett és most, miután a devonféle bizottság egész meztelenségiben előadá Irland nyomoruságos helyzetét, a kormány függetlenül e billt ajánlja, mely czéljait tekintve szüntolly zarnoki, mint létesítésében sikeretlen fogna lenni! Mi szónokot illeti: sokkal inkább csodálkozik az irlandi nép túrelme mint annak vétségei fölött; mert egy népnek, mely a társadalmi jóllét léposózetén olly annyira süllyedt — vagy is inkább lesüllyesztett, mikép ez az irlandi néppel történt, vadállatá kellett válnia. Kemény bonczolgatás után Bentinck lord azon kifejezésének, miszerint a szónyegen fekvő bill ellenei felelősek minden további gyilkosságról, mely Irlandban előkövetetik, szónok következő állítással végé beszédét: Csak a haszonbéri viszonyokról törvény gyökeres megvizsgálása s átnézése segíthet a dolgon. Jóllehet e részben O Connellel egyetértve, végül még is Osborne az uniomegcsünetés ellen nyilatkozik s figyelmezteti a házat: ne adjon a bill — elfogadással új tápot a repealmozgalmaknak. — Sidney Herbert hadmmister védelmezé a billt. Szónok maga is, ugymond, irlandi földbírtokos, s noha megl barátja a fenforgó rendszabálynak, mégsem viseltetett soha ellenséges indulattal az irlandi nép iránt. Tagadja, hogy e bill különbséget tesz a gazdag és szegény között, hogy az erősek ótmalmára s a gyöngék elnyomatására czéloz. Épen azon szándék, mely a naplemente utáni kimenetelt engedélyzett ok nélkül tillja, szerinte a szegények javára van a törvényjavaslalba iktatva, miután a gazdagok meggyilkolása rendszeren nappal, a szegényeké pedig éjjel szokott elkövetettni. Azon ellenvetést, miszerint ezen bill minden előbbi hasonlártyukint eredmény nélkül fog maradni, szónok az 1833ki bill példájával iparkodik megczáfolni; mely ugyanis sok jót okozott és számos ezernek életét s vagyonát ótmalmazá meg. A jelen bill nevezetesen a zarnokság megszüntetésére van irányozva, mely utóbbi láthatlan itélőszéket gyakorol az irlandi pór fölött; nem a törvényeket, hanem a törvénytelenséget fogja ez hatástalanítani. A ház tehát hihetőleg nem engedendi magát személyesen jog s közszabadságról üres declamatiók által igazutról eltérítetni; mert épen ezen jogokat s e szabadságot fogja a bill az est homályban uralgók gyilkos combinatiójii ellen védelmezni. Russell lord a miniszteri rendszabályban főleg azt roszzalá, hogy Irland bajai s a javaslott segédeszközök közt épen semmi kapcsolatot nem létezik. E miatt szónok ugyan nem ellenzi a bill előszöri olvastatását, mindazáltal fentartja ellenvetésit annak minden fő pontjaira nézve. Miután szónok megnyugvását kijelenté, hogy a kormány előbbi szándékával, miszerint e rendszabály örökös legyen, felhagyott magyarázatá saját 1833ki eljárását, midőn mint belügyi statutitkár hasonló bill behozatálát engedé meg; megvallá azonban, mikép várakozásában szerfölött csalatkozott. Sulyos titokszerrü haffogása az a jelen ministeriumnak, hogy e billhez, mely csak három vagy négy hónap után jó tán foganatba, egyetlen segédrendszabályt sem akar mellékelni. Így eszelekvék r. Gey gróf, ki kényszerítő rendszabályához többrend segéd-törvényt függesztett s hihetőleg a kormány most is, a bill második olvastatása előtt, egy törvényt az irlandi választási adó s a földesur és bérlő közti viszonyok javítása iránt terjesztend elő. Így eszelekvének egykor Althorp és Stanley lordok s ezek kényszerítő rendszabályai szükségesek voltak miut a mostani, mert véleménye szerint szelidebb törvény sokkal inkább felel meg a czélnak s bizonynal hamarabb csilapítandná az ingerültség s elégtelenséget, mely különben mindinkább növekedni fog Irlandban. Csak emlékezzék meg a kormány, miszerint az irlandi nép ragaszkodását s vonalmát csak az által nyerhetni meg, ha bizonynyitjuk neki, hogy érdekeit valóban felfogjuk, azokra tekintettel vagyunk s a nála történő vétségeket csak úgy mint Angliában és nem szigorubbán büntetjük. Emlékezzék a ház viszzamind azon ígéretre, melyekkel a népet uniókor Pitt kecsgeteté, s melyek mindekorig még teljesítetlenek, de valóslulásukat folyvást és most leginkább várják a háztól nem mint valamely kövelés engedélyeit, hanem mint szerü tényét a jogvédelmező igazságnak. Miut!

szónok a bill ellen s egy mellette nyilatkozott, a vitaköz- zás köv. ülésre halasztatott.

April 6kai felsőházi ülésben Beaumont lord, főszónoka a lengyel barátoknak e házban, kérdé a külügyi status- tikárt: vajjon igaz é, hogy az ausztriai hatóságok idézik elő Galiciában a pórháború a nemesség ellen, s jutalmakat tettek a nemesek fejére? s vajjon az angol kormány ki- jelenté é roszszalását egy ily bánásmód iránt? Aberdeen gróf azt felelé, hogy a kérdéses ügyben semmi angol érdek nem forog fen, s mennyiben Metternich herceget isméri, lehellenek tartja, hogy az ily eljárás követett volna. Mi- óta ausztriai uralom alatt van Galicia, kétségtelenül nagyon megjavult a galicziai pórok állapota, innen igen természe- tes, hogy Ausztriához híven ragaszkodnak. A bécsi angol ügyviselő tudósításai szerint a galicziai nemesek kísérlete — parasztaikat lázadási részvételre bírni — megbukott; mely kísérletnek a pórok erélyesen és sikerrel állottak ellen.

Rettenetes és iszonygerjesztő az éhség s nyomor ki- állása, mely onnan tulról a sz. György csatornán áthat. Irland legkülönböfélé s egymástól messze távolságra fekvő megyéiből nem hallhatni mást mint éhségről tudósításokat s a dublini hírlapok ugyszólván egyebet alig jelentek. An- gollap. kivéve olyakat, melyek pártos szűkkeblűségből be- zárják szemüket és fülüket, mint a M. Herald, Standard és M. Post, tiszteletreméltó részvétellel szólnak ez inségről s ez állapoton minél hathatósbban segíteni szükséges kötele- ségről. A Globenak Irlandból írják: „A helylongfordi sze- gények papjaiknak s a környékeken lakó kevésszámú kis nemeseknek küldöttségileg jelenték, miszerint ha egy hét alatt nem segítnek rajtok, kénytelenek lesznek éltök fen- tartása végett minden a környéken létező marhát levágni.“ Mire a Globe következő megjegyzést tesz: „Figyelmeztet- tünk, mikép ez emberek nem mint rablók, gonosztevők lép- nek föl. Megfontolva jönek s igényeiket egy parancsoló tör- vényen — a természeti szükségén — alapítják, vagyos személyeket előleg értesítve, hogy kényszerítve lesznek tul- bőségök egy részét elutalajdonítani, ügyefogyott éltöket meg- mentendők.“

A suttelzsi hadseregéről érkező valamennyi tudósítás legörvendeteseb benyomást tesz az angol hazafiságra. Jel- lenző e részben azon gondolkodás, melyet Gough tábor- nok az alsóházban Peel által felolvasott magány-levélben nyilvánít — a legtekéletesb győzelem pillanatában, midőn a még néhány perc előtt oly veszélyes s elbizott ellenség táborának tisztei s harcosai vitésége elnyomatva előtte fekvék; a meleg hála a segítő isten, s belső részvét legyő- zött ellenei iránt s legigazságosb elismerése utóbbiak in-

gyessége s vitéségének. Továbbá a főkormányzó s egyéb tisztek önmegtadadása, a hadnép fegyelme ellenséges földön s végre mérséke a megbukott ellenség iránt! Még örvende- tesb főle: az utóbbi pontot illetőleg, a hazai (angol) min- dennemű személy s pártnak helyeslése. Mindkét parlament- házban, a londoni várostanácsban, mely a vezéreknél pol- gárjogot s a hadseregnek polgárhálát szavazott, valamint mindenszinű lapban ez iránt csak egy hang uralkodik. Min- den, ki e tárgyról beszél vagy ír, fájlatja, hogy a háboru elkerülhetlen szükségé vált s ennek legdicsőbb részeül te- kinti, hogy a nehéz tusa, a nagy áldozatok, mik kívántat- tak, oly hamar békére vezettek s a győzelemben oly mér- séklet uralkodott. Ezen gondolkodásmód bizonyosságul gálhat a világ előtt, miszerint ha itt (Angliában) az ame- rikaiakkal háborut nem kívánunk, sem félelem vagy keres- kedelmi érdekek nem főokai e békeohajtásnak. A tulajdon- képi „békétársulat“ még ugyan nem oly szerföltött nagy, s nem is gyakorol látható befolyást a nemzetre, de az elv, mely azt élethe lépteté, nyilván számos kebelben talált visz- hangra; — jóllehet esodálják s tisztelik a vitéséget és ha- diézt, midőn azt szükség idézi elő, a háborut mégis ma- gában véve egyikeül tekintik a legnagyobb bajoknak, melyek az emberi nemzetet meglátogathatják.

A vasutüggyel végre annyira mentek, hogy Peel egy törvény minélhamarabbí elfogadtatása iránt megegyezett, mely szerint ha többen mint a részvények felének birtoko- sai valamely keletkező vállalatot elejtének, annak folyta- tását a parlamentnél nem szorgalmazhatni. Ily törvény azért volt szükséges, mert most egyetlen egy részvény bí- rtokosa is, valamely társulat igazgatói, ezek s a többi rész- vényes akarata ellen is, törvényleg kényszerítheti a par- lamentnél engedélyt eszközölni s a tervet végrehajtani, habár világos veszteség fenyegetné is azt. Az új törvény- nek főleg azon üdvös hatása lesz, hogy azon tömérdek ösz- szeg, melyek most miúpar s kereskedéstől elvonatva, vas- utépítési nyeresékre fordítatnak, eredeti rendelteté- süknek vissza fognak adni.

Franciaország.

Mart. 29kei kir. rendvény által Joinville kir. hg. al- admirál a földköztegeri hajóhad főparancsnokává nevez- tetett. Hernoux és Journel ellenadmirálok szolgálnak alatta. A hg. „Le Souverain“ sorhajón üti fel zászlóját.

Abdelkader vereségről tudósítás Constantine tartomány- ban is nagy hatást tón, s itt minden mozgalmi nyom tündez. A Herbillon alatti 1500 főnyi hadláb, melynek feladata volt a Belesmához dél felé fekvő nomád törzset őtalmaznia, hi- hetőleg már szükségtelen lesz ott, mióta köztudomásu, hogy

az emir Dzsebel-Amurba futamlott. Az Uled-Nayl törzs is, mely legfőbb fanatismust mutatott mellette, kezd már ke- gyelmért folyamodni. El Mokrani, kinek parancsai alatt volt előbb e törzs, fel van hatalmazva, kérelmeket kihallgatni. Kötelesek azonban előbb az általok kizsákmányolt törzseket kármentesíteni s nevezetes hüntetést szenvedni, melyet lovak kiállításával fog leróni. Nem kevésbé fontos a déli Mhirda és Sualio törzsek meghódolása. Küldötteik a dzsema- gasouati parancsnoknál jelentkeztek, ki is őket Ca- vaignac tábornokhoz vezetteté. Jussuf tábornok erélyesen üzi folyvást Abdelkadert. Ez nyomában érezvén az üldözö- ket Sidi-Busidot mintegy 4—500 főnyi lovaságával hirt- elen odahagyá s Dzsebel Amurba ügyeközött. Jussuf tá- bornok Sidi-Busidba érkezvén, ezt lakosítól egészen elha- gyatva lelte. A keleti törzsek, Bugeaud marsal megjelente következtiben békeért folyamodtak, mit nekik az bizonyos föltétek alatt meg is adott. A különféle keleti, sőt oly vidé- kebeli törzsek főnökei is, melyek még soha sem hódoltak a francia uralomnak, Algírba jöttek, hódolásiukat ünnepe- lyesen nyilvánítani, s egyszersmind a tartományaiknak a- dandó új szerkezet s rendezés iránt értekezni. A béke hely- reállítatván, az utak ismét biztosak. A kabylok, mint előbb, természetvényeket ismét viszik a francia piacokra, mik most már mindenféle árucikkkel bőven ellátatvák. 24én délutáni 5 óra tájban Aumale és a százeoburgi hg. fényes tiszlikar kíséretében Blidahba értek. Aumale hg. tüstint meg- érkezte után fogadá a polgár s katonai hatóságokat. Mi- után a herezeket másnap a helybeli katonai tanyákat meg- látogatták, utjokat Miliana felé folytaták, hol Aumale hg. pa- rancsnokságot vesz át.

Bugeaud marsal april. 5kén Oran tartományba hajó- zott. Abdelkader kalózlásiból Uled-Sidi Schich törzshez, Oran tartomány déli részén, vonult vissza, s így az Algír tartomány belsejében viselt háborut bevégzettnek tekintet- ték. Az emir oda ment vissza, honnan kiindult, fölkeresi ré- gi tanyáját kipihentetni megrongált csapatját, készület s ruhafosztott vagy szétvert lovasait öszszegyűjteni s bevárni a jövendő eseményeit.

Elegyár.

Mezzofante bibornok közjó iránti ernyedellen fárado- zásának egyik gyümölese a miúparosok számára estiskaola alapítása, melynek ezéja: az oktatás jótékonyaságát Róma alsóbb osztályival is megéreztetni. Mig a már fenálló illy- nemű intézetek a legelső elemek tanítására szorítkoznak, ezen iskola különösen ingyenoktatást adand alkalmazott erómütanból (mathematikából) azon ügyekre vonatkozólag, mik a mechanikával közelebb öszszeköttetésben állanak.

33ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A' gőzösök járása aprilis hónapban.

Pestről Bécsig naponként reggeli 7 órakor.
„**Drenkovaig** minden vasárnap, Tittelnéli kikötéssel, ugy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnapoként Drenkova felé induló gő- zösök Konstantinápolyt is ériutk, u. m. aprilis 12- és 26kán az oláh-, aprilis 19kén pedig a' török részen.
„**Zimonyig** Eszéknéli kikötéssel, ugy le- mint felfelé, minden esütőfőtkön. A' lefelé járó gőzösök indulási ideje: reggeli 5 óra.

Indulások Sziszekekről Zimonyon át Szegedig.

Sziszekekről indul april. 11-, 20 és 29kén.
Szegedről indul ugyanezen napokon.

Ezeken mint rendes járasokra meghatározott gőzösökön kívül még egy teherhajó is fog e' vonalon járni.
A' közbejövő változtatások különösen tudtul fognak adni.
Pest, aprilisben 1846.

Gőzhajózási hivatal. 4—5

Épületfa - árverés.	A' karavukovai erd. raktárban 161 szál
	„ apatini „ „ 1050 „
	„ bezdáni „ „ 113 „
	az eladás közelebbi feltételei az árverés e- lőtt kölesönös megegyezés után meghatáro- zandók lesznek; addig is a' venni szándéko- zóknak közhírré tételük, hogy a' megveti fa fejében, a' száztól 10 bantpénz mindjárt az árverésnél, a' végkiegyenlítő fizetés ped- ig a' fanak elvitele előtt, a' vevők által tör- ténendő lesznek. 3—3
Haszonbérlet.	belső pusztá-telekkel, végre
A' nagyméltóságú magyar kir. kincse- tár Ugocsa megyében helyezett tiszsa-ujlaki uradalmában a' kir. kisebb haszonvételek jelesül:	c) a' tiszsa-ujlaki mézárszék 20 hold- nyi kaszáló réttel f. 1846k évi november 11ől kezdve három egymást követő eszten- dőre közönséges árverés útján a' legfőbbbet igérőnek f. évi május 28kán helyben Tiszsa- Ujlakon az uradalmi irodában haszonbérbe fognak adni. A' bérleti szándékozók 240 p. ft. bantpénzzel ellátva az árverésben részt vehetnek; addig is a' bérleti feltétele- ket ugy a' bérbe adandó tárgyakat a' tiszsa- ujlaki kincstári uradalmi tisztségnél meg- szemléltethetik. Irásban tett ajánlatok május 27dike estvéjéig elfogadhatnak. — Sziget martius 7kén 1846. 3—3

Gőzhajózási jelentés.

Alulirt igazgatóság ismételve meghija azon t. ez. részvényeseket, kik ülési és sza- vazási jogukat legközelebb az újabb szabályok alapján september hónap első felében tartandó közgyűlésen gyakorolni akarják, miszerint részvényeik netán még szükséges átiratását a' bécsi központi hivatalban haladék nélkül eszközöljék. Bécs apr. 15. 1846.

Az első es. kir. szabad. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 2—3

† **Felszólítás.** A' pesti t. ez. ügyvéd urak kéreinek, legyenek szivesek la- kásaik hibátlan jegyzékét, legfeljebb jövő május 15éig, a' Mezei Naptár szerkesztősé- géhez (Ujvilág utca, Ilkey-ház, 2ik emelet) beküldeni. Pesten april 20kán 1846. **Fé- nyes Elek** a' Mezei Naptár szerkesztője. 2—3

Azon t. ez. mérnök urak, kik már vasuti vállalatnál működtek, és a' pécs-mohácsi vasútra egyesült részvényes társaság részire előleg csak a' Mohácsról Pécsig öt mér föld- nyi hosszan vezetetni ezéltott vaspálya terének fölvetelére s a' költségvetés és tervek elkészítésére vállalkozni kívánunk, tisztelettel fölhevitatnak; ne terheltessenek adatokkal támogatott nyilatkozataikat s vállalkozási föltételeiket f. eszt. **május tízedikéig** vagy személyesen, vagy pedig Pécsre intézendő bérmentes levelekben az ideigleni igazgatósággal tudatni. Kelt Pécsen Martiusban 1846. A' pécs-mohácsi vasútra egye- sült részvényes társaság igazgatósága. 1—3

Haszonbérlet.	5ször A' boesköi uradalmi vendégfo- gadó, a' felső és alsó boesköi koresmáltatási joggal együtt.
A' mármarosai kir. kamrai igazgatóság részéről közhírré tételük, hogy a' szigeti kir. kamrai uradalmi tisztséghez tartozó alább megnevezendő haszonvételek 1846dik év november 1ső napjától kezdve három egymás- után következő évre újonti haszonbérbe ugyanelek 1846dik év május hó 4dik nap- ján a' nevezett uradalmi tisztség írószobá- jában tartandó árverés útján ki fog adni.	6ször A' felső-rónai koresma.
1ször A' szigeti kir. uradalmi korona ezimű nagy vendégfogadóház alatti 2dik és 3ik számmal jegyzett kétrendű kereskedési holtok.	7ször A' kobolapojasai uradalmi fürdő- ház és koresmáltatási jog az ottani faluban és Handalban.
2ször A' szigeti kir. uradalmi provisora- lis curia alatti 4ik 6ik 8ik és 9ik számmal jegyzett négy kereskedési holt.	8ször A' boesköi uradalmi köbül épült lisztelő malom, a' melyben vagyon 6 örlőkö, tágas molnár-lakással egygyütt.
3ször A' rónaszéki uradalmi koresma- ház, az ottani mézárszék és a' felső rónai lisztelő malom.	Ezen haszonvételek kibérlésére zsidók nem boesáttatnak; egyébiránt a' szükséges bantpénzzel vagy annak letételéről szóló bizonyítványokkal ellátott írásbeli ajánlatok az árverést megelőző estvéig elfogadhatnak; szükséges mindazonáltal, hogy ezekben az ajánló magát az árverési és szerződési fel- tételeknek alája vesse azon kinyilatkoztatás- sal, hogy írásbeli ajánlata ugyanannyi ér- vényességgel és kötelező erővel bírjon, mintha ezen föltételeket aláírta volna; hoz- zá tevéen hogy a' kívánt biztosítékot is a' meghatározott időre leteendi. 3—3
4ször A' szlatinai handali vendégfoga- dó és odaváló mézárszék.	